

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH W MIEJSKIM PRZEDSZKOLU NR 5 W PŁOCKU

PREAMBUŁA

„Dziecko ma prawo być sobą. Ma prawo do popełniania błędów. Ma prawo do posiadania własnego zdania. Ma prawo do szacunku. Nie ma dzieci – są ludzie.”

(Janusz Korczak)

Standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem” w Miejskim Przedszkolu nr 5 w Płocku powstała, aby zapewnić wychowankom naszego przedszkola harmonijny rozwój w atmosferze bezpieczeństwa, akceptacji i szacunku, z poszanowaniem niezbywalnych i powszechnych praw dziecka, zapisanych w Konwencji o Prawach Dziecka, w tym szczególnie prawa do wolności od wszelkiego rodzaju przemocy oraz innych form krzywdzenia.

Niniejszy dokument określa najważniejsze zasady oraz sposoby postępowania wszystkich pracowników przedszkola/rodziców/opiekunów, w tym wolontariuszy, praktykantów, wobec dzieci dla zapewnienia im bezpieczeństwa. Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez pracowników przedszkola/rodziców/opiekunów jest praca dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Pracownik/rodzic/opiekun traktują dziecko z szacunkiem oraz uwzględniają jego potrzeby. Postanowienia i zasady zawarte w niniejszym dokumencie obowiązują wszystkich pracowników przedszkola /rodziców/opiekunów, których wszelkie działania powinny być nakierowane na rzecz dobra i bezpieczeństwa dziecka, wraz z zapewnieniem mu godności i szacunku. Placówka sprzeciwia się stosowaniu jakiegokolwiek przemocy, krzywdzeniu i zaniedbywaniu dzieci, dlatego dolożymy wszelkich starań, aby każde dziecko znajdujące się w naszej placówce czuło się: bezpieczne, szanowane, szczęśliwe i docenione. Realizując związane z tym cele, działamy w ramach obowiązującego prawa oraz swoich kompetencji.

Rozdział I

Objaśnienie terminów

1. Pracownikiem placówki jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenia.
2. Dzieckiem jest każda osoba do ukończenia 18 roku życia.
3. Opiekunem dziecka jest osoba uprawniona do reprezentacji dziecka, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny. W myśl niniejszego dokumentu opiekunem jest również rodzic zastępczy.
4. Zgoda rodzica dziecka oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców dziecka. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.
5. Przez krzywdzenie dziecka należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika placówki, lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie.
6. Osoba odpowiedzialna za Standardy ochrony małoletnich to wyznaczony przez dyrektora placówki pracownik sprawujący nadzór nad realizacją dokumentu w placówce.
7. Dane osobowe dziecka to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka.

Rozdział II

Zasady przeciwdziałania przemocy i procedury reagowania

1. Pracownicy placówki posiadają aktualną wiedzę w zakresie przemocy. W ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci. Na bieżąco monitorują sytuację i dobrostan dzieci.
2. Pracownicy znają i stosują **Zasady bezpiecznych relacji personel – dziecko** (załącznik nr 1).
3. Pracownicy znają i stosują zasady bezpiecznych relacji dziecko – dziecko, tj. **Procedury postępowania w sytuacjach trudnych wychowawczo oraz związanych z agresją i przemocą występującą u dzieci w Miejskim Przedszkolu nr 5 w Płocku** (załącznik nr 2), które szczegółowo opisują niezbędne czynności podejmowane przez pracowników placówki w celu przeciwdziałania agresji i przemocy w relacjach dziecko-dziecko z uwzględnieniem szczególnych przypadków kontaktu fizycznego i użycia siły przez osobę dorosłą.
4. W Miejskim Przedszkolu nr 5 obowiązuje **Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osoby trzecie, osobę małoletnią oraz personel placówki** (załącznik nr 3), a także **Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez inne dziecko** (załącznik nr 4)

5. W placówce funkcjonuje **Procedura postępowania w przypadku podejrzenia o stosowanie przemocy w rodzinie wobec dziecka obowiązująca w Miejskim Przedszkolu nr 5 w Płocku** (załącznik nr 5).
6. Rekrutacja pracowników placówki odbywa się zgodnie z **Zasadami bezpiecznej rekrutacji personelu** (załącznik nr 6).
7. W placówce prowadzona jest dokumentacja przypadków przemocy zgodnie z obowiązującym **Modelem zbierania i dokumentowania sygnałów o niepokojących sytuacjach** (załącznik nr 7) prowadzone są **Karty interwencji** (załącznik nr 8) oraz rejestr interwencji.
8. W Miejskim Przedszkolu nr 5 obowiązują **Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych dzieci** (załącznik nr 9), a personel placówki przestrzega **Zasad bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych** (załącznik nr 10).

Rozdział III

Procedury interwencji w przypadku krzywdzenia dziecka

(przez osobę małoletnią, przez osoby trzecie, przez pracowników niepedagogicznych i nauczycieli)

1. W przypadku podjęcia przez personel placówki podejrzenia, że dziecko jest krzywdzone, pracownik ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania uzyskanej informacji w pierwszej kolejności dyrektorowi placówki lub psychologowi/pedagogowi.
2. Pedagog/psycholog/dyrektor wzywa opiekunów dziecka, którego krzywdzenie się podejrzewa, informuje ich o podejrzeniu.
3. Pedagog/psycholog powinien sporządzić opis sytuacji przedszkolnej i rodzinnej dziecka na podstawie rozmów z dzieckiem, nauczycielami, wychowawcą i rodzicami, oraz w zespole wychowawczym opracować **Plan pomocy dziecku** (załącznik nr 11).
4. Plan pomocy dziecku powinien zawierać wskazania dotyczące:
  - a. podjęcia przez placówkę działań w celu zapewnienia dziecku bezpieczeństwa, w tym zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej placówki;
  - b. wsparcia, jakie placówka zaoferuje dziecku;
  - c. skierowania dziecka do specjalistycznej placówki pomocy dziecku, jeżeli istnieje taka potrzeba.
5. W przypadkach bardziej skomplikowanych (dotyczących wykorzystywania seksualnego oraz znęcania się fizycznego i psychicznego o dużym nasileniu) dyrekcja placówki powołuje zespół interwencyjno-pomocowy, w skład którego wchodzi: pedagog/psycholog, wychowawca dziecka, dyrekcja placówki, inni pracownicy mający

wiedzę o krzywdzeniu dziecka lub o dziecku.

6. Zespół interwencyjno-pomocowy sporządza plan pomocy dziecku na podstawie opisu sporządzonego przez pedagoga/psychologa oraz innych, uzyskanych przez członków zespołu, informacji. W przypadku gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili opiekunowie dziecka, powołanie zespołu jest obligatoryjne. Zespół interwencyjno-pomocowy wzywa opiekunów dziecka na spotkanie wyjaśniające, podczas którego może zaproponować opiekunom zdiagnozowanie zgłaszanego podejrzenia w zewnętrznej, bezstronnej instytucji. Ze spotkania sporządza się protokół.
7. Plan pomocy dziecku jest przedstawiany przez pedagoga/psychologa opiekunom z zaleceniem współpracy przy jego realizacji.
8. Pedagog/psycholog informuje opiekunów o obowiązku placówki zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia dziecka do odpowiedniej instytucji (prokuratura/policja lub sąd rodzinny, ośrodek pomocy społecznej).
9. Dyrektor placówki składa zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do prokuratury/policji.
10. Dalszy tok postępowania leży w kompetencjach instytucji wskazanych w punkcie poprzedzającym.
11. W przypadku, gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili opiekunowie dziecka, a podejrzenie to nie zostało potwierdzone, należy o tym fakcie poinformować opiekunów dziecka oraz osobę podejrzaną o krzywdzenie na piśmie.
12. Z przebiegu interwencji sporządza się kartę interwencji.
13. Wszyscy pracownicy placówki i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu dziecka lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjno-pomocowych.
14. Szczegółowe zasady postępowania w w/w przypadkach określone zostały w załącznikach:
  - a. Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osoby trzecie (w tym osoby niepełnoletnie) i pracowników niepedagogicznych w Miejskim Przedszkolu nr 5 w Płocku
  - b. Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez inne dziecko w Miejskim Przedszkolu nr 5 w Płocku
  - c. Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez nauczyciela w Miejskim Przedszkolu nr 5 w Płocku (załącznik nr 12).

Rozdział IV

Procedura postępowania w przypadku podejrzenia o stosowanie przemocy w rodzinie wobec dziecka obowiązująca w Miejskim Przedszkolu nr 5 w Płocku (procedura stanowi załącznik nr 4)

Rozdział V

Zasady dostępu dzieci do Internetu

1. Przedszkolna sieć komputerowa posiada zainstalowane i aktualizowane oprogramowanie zabezpieczające.
2. Na terenie placówki dostęp dzieci do treści internetowych oraz multimedialnych możliwy jest wyłącznie pod nadzorem nauczyciela przedszkola na prowadzonych zajęciach dydaktycznych oraz opiekuńczo-wychowawczych.
3. Miejskie Przedszkole nr 5 nie zapewnia dzieciom bezpośredniego dostępu do Internetu.
4. W przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem nauczyciela, ma on obowiązek informowania dzieci o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu. Czuwa on nad bezpieczeństwem korzystania z określonych treści przez dzieci podczas zajęć.
5. W miarę możliwości nauczyciele przedszkola prowadzą z dziećmi cykliczne zajęcia dotyczące bezpiecznego korzystania z Internetu.
6. Pedagogizacja w różnej formie z tego zakresu prowadzona jest także dla rodziców.
7. Placówka zapewnia stały dostęp do materiałów edukacyjnych, dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu.
8. Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych stanowią załącznik nr 9 do niniejszej Standardów.

Rozdział VI

Monitoring stosowania standardów

1. Osobą odpowiedzialną za Standardy ochrony małoletnich (dzieci) w Miejskim Przedszkolu nr 5 w Płocku jest Elżbieta Lewicka.
2. Osoba, o której mowa w punkcie poprzedzającym, jest odpowiedzialna za monitorowanie realizacji Standardów, za reagowanie na sygnały ich naruszenia i prowadzenie rejestru zgłoszeń oraz za proponowanie zmian w dokumencie.
3. Osoba odpowiedzialna przeprowadza wśród pracowników placówki, raz na 12 miesięcy **Ankiętę monitorującą poziom realizacji Standardów** (załącznik nr 13).
4. W ankiecie pracownicy placówki mogą proponować zmiany Standardów oraz wskazywać

naruszenia Standardów w placówce.

5. Na podstawie wypełnionych ankiet osoba odpowiedzialna sporządza raport z monitoringu.
6. Dyrektor placówki wprowadza do Standardów niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom placówki, dzieciom i ich opiekunom nowe brzmienie Standardów.

Rozdział VII

Zasady przeglądu i aktualizacji standardów ochrony małoletnich oraz sposoby dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów albo zdarzeń zagrażających dobru małoletniego

1. Standardy ochrony małoletnich obowiązujące w placówce podlegają przeglądowi corocznie, w terminie ustalonym przez dyrektora placówki oraz w razie nowelizacji następujących aktów prawnych:

- 1) Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1304),
- 2) Ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1359 ze zm.),
- 3) Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1138 ze zm.), w części określonej w Rozdziale XXV „Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności”.

2. Przegląd standardów ochrony małoletnich obowiązujących w placówce polega na ustaleniu wypełniania przez standardy wymogów przepisów prawa powszechnie obowiązującego, w szczególności art. 22c Ustawy, o której mowa pkt 1.

3. Przeglądu standardów ochrony małoletnich obowiązujących w placówce dokonują dyrektor placówki, osoba przez niego upoważniona lub służby prawne, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 4 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 900 ze zm.).

4. W przypadku gdy przegląd, o którym mowa w ust. 3, wykaże niespełnianie przez standardy ochrony małoletnich wymagań określonych w przepisach, o których mowa w ust. 1, lub też standardy z innych przyczyn okazały się nieaktualne lub nieodpowiadające potrzebom ochrony małoletnich, dokonywana jest ich aktualizacja.

5. Aktualizacji standardów ochrony małoletnich obowiązujących w placówce dokonują dyrektor placówki lub służby prawne, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 4 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe.

6. W przypadku aktualizacji standardów przez służby prawne, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 4 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, przygotowany projekt jest przyjmowany przez dyrektora w drodze zarządzenia.

Rozdział VIII

Zasady udostępniania pracownikom, rodzicom i dzieciom standardów do zapoznania się z nimi i ich stosowania

1. Standardy ochrony małoletnich są dokumentem ogólnodostępnym dla personelu, dzieci oraz ich opiekunów.
2. Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla pracowników Miejskiego Przedszkola nr 5, dzieci i ich opiekunów, poprzez wywieszenie w miejscu ogłoszeń dla pracowników, poprzez zamieszczenie na stronie internetowej i wywieszenie w widocznym miejscu w

przedszkolu, również w wersji dostosowanej dla dzieci.

3. Treść dokumentu omawiana jest na pierwszym zebraniu z pracownikami w danym roku szkolnym (chyba, że zapisy standardu ulegną zmianie, wówczas omawiany jest również na pierwszym zebrań odbywającym się po wprowadzeniu zmian).
4. Rodzic/opiekun dziecka ma obowiązek zapoznania się z treścią standardów i poświadczenia tego faktu własnym podpisem na oświadczeniu.
5. Personel placówki ma obowiązek zapoznania się z treścią standardów i poświadczenia tego faktu własnym podpisem na oświadczeniu pracownika. (załącznik nr 14)
6. Wychowawcy grup przedszkolnych mają obowiązek przekazać podstawowe treści standardów wychowankom przedszkola, niezależnie od wieku z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i możliwości dzieci.

Rozdział IX

Zasady określające zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu placówki do stosowania standardów ochrony małoletnich, zasady przygotowania personelu do ich stosowania oraz sposoby dokumentowania tej czynności

1. Osobą/osobami odpowiedzialną/nymi za przygotowanie personelu placówki do stosowania standardów ochrony małoletnich poprzez rozpoznanie potrzeb szkoleniowych, zaplanowanie szkoleń, a także ich realizację/organizację i dokumentowanie wszelkich czynności w tym zakresie są: Patrycja Orłowska – psycholog przedszkolny, Anna Witkowska – pedagog specjalny.
2. Osoba/by upoważnione przez dyrektora, o których mowa w pkt 1, legitymują się co najmniej 10-letnim doświadczeniem w pracy z osobami małoletnimi, uzyskanym w jednostkach oświaty. Dodatkowo posiadają niezbędną wiedzę pozwalającą na przeprowadzenie szkoleń pracowników placówki, obejmujących następujące zagadnienia:
  - 1) rozpoznawanie symptomów krzywdzenia małoletnich,
  - 2) procedury interwencji w przypadku podejrzeń krzywdzenia małoletnich,
  - 3) odpowiedzialność prawna pracowników placówki zobowiązanych do podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia lub stwierdzenia krzywdzenia małoletnich,
  - 4) stosowanie procedury „Niebieskie Karty”
3. Szkolenia, o których mowa w pkt 1, są organizowane raz w roku, w terminie wskazanym przez dyrektora oraz zgodnie z aktualnymi potrzebami placówki.
4. Osoba/ by, o których mowa w pkt 1, zapoznaje/ją pracowników ze standardami ochrony małoletnich oraz odbiera/ją od każdego zatrudnionego pracownika oświadczenie o zapoznaniu się ze standardami ochrony małoletnich obowiązującymi w placówce (załącznik nr 14).
5. Pracownicy nowo zatrudnieni w placówce są zapoznawani ze standardami w pierwszym

tygodniu pracy i w tym czasie jest od nich odbierane oświadczenie, o którym mowa w pkt 4.

6. Osoba/by, o których mowa w pkt 1, są odpowiedzialna/ne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia.

Rozdział X

Przepisy końcowe

1. Standardy ochrony małoletnich wchodzi w życie z dniem ich ogłoszenia.

Załącznik nr 1

ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI PERSONEL – DZIECKO

W MIEJSKIM PRZEDSZKOLU NR 5 W PŁOCKU

Jako pracownik Miejskiego Przedszkola nr 5 jesteś zobowiązana/ny do utrzymywania profesjonalnej relacji z dziećmi i każdorazowego rozważenia, czy Twoja reakcja, komunikat bądź działanie wobec dziecka są adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych dzieci. Działaj w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji Twojego zachowania. Dzieciom z niepełnosprawnościami lub w inny sposób niedostosowanym społecznie, które wymagają szczególnej troski o ich prawa i bezpieczeństwo, stwarzaj warunki prawidłowego rozwoju i integracji z pełnosprawnymi rówieśnikami.

Komunikacja z dziećmi

1. W komunikacji z dziećmi zachowuj cierpliwość i szacunek. Zwracając się do dziecka z niepełnosprawnością, dostosowuj komunikaty do jego stopnia rozwoju i możliwości.
2. Słuchaj uważnie dzieci i udzielaj im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji.
3. Nie wolno Ci zawstyżać, upokarzać, lekceważyć i obrażać dziecka. Nie wolno Ci krzyknąć na dziecko w sytuacji innej niż wynikająca z bezpieczeństwa dziecka lub innych dzieci.
4. Nie wolno Ci ujawniać informacji wrażliwych dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych dzieci. Obejmuje to wizerunek dziecka, informacje o jego/jej sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej.
5. Podejmując decyzje dotyczące dziecka, poinformuj je o tym i staraj się brać pod uwagę jego oczekiwania.
6. Szanuj prawo dziecka do prywatności. Jeśli konieczne jest odstępianie od zasady poufności, aby chronić dziecko, wyjaśnij mu to najszybciej jak to możliwe.
7. Nie wolno Ci zachowywać się w obecności dzieci w sposób niestosowny. Obejmuje to

używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec dziecka relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).

8. Zapewnij dzieci, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć Tobie lub innej, zaufanej osobie i mogą oczekiwać odpowiedniej reakcji lub pomocy.

Działania z dziećmi

1. Doceniaj i szanuj wkład dzieci w podejmowane działania, aktywnie je angażuj i traktuj równo bez względu na ich płeć, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd. Uwzględniaj indywidualne potrzeby dziecka z orzeczeniem o kształceniu specjalnym podczas dobierania metod pracy oraz stawiania wymagań.
2. Unikaj faworyzowania dzieci.
3. Nie wolno Ci składać dziecku propozycji o nieodpowiednim charakterze. Obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie dzieciom treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę.
4. Nie wolno Ci utrwalać wizerunku dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych. Dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim utrwalenia wizerunków dzieci, jeśli dyrekcja nie została o tym poinformowana, nie wyraziła na to zgody.
5. Nie wolno Ci proponować dzieciom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używać ich w obecności dzieci.
6. Nie wolno Ci przyjmować pieniędzy ani prezentów od dziecka, ani rodziców/opiekunów dziecka. Nie wolno Ci wchodzić w relacje jakiegokolwiek zależności wobec dziecka lub rodziców/opiekunów dziecka. Nie wolno Ci zachowywać się w sposób mogący sugerować innym istnienie takiej zależności i prowadzący do oskarżeń o nierówne traktowanie bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych. Nie dotyczy to okazjonalnych podarków związanych ze świętami w roku szkolnym, np. kwiatów, prezentów składkowych czy drobnych upominków.
7. Jeśli jesteś świadkiem powyższych sytuacji reaguj stanowczo, ale z wyczuciem, aby zachować godność osób zainteresowanych.

Kontakt fizyczny z dziećmi

1. Każde przemocowe działanie wobec dziecka jest niedopuszczalne. Istnieją jednak sytuacje, w których fizyczny kontakt z dzieckiem może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu: jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie, uwzględnia wiek dziecka, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Nie można jednak wyznaczyć uniwersalnej stosowności każdego takiego kontaktu

fizycznego, ponieważ zachowanie odpowiednie wobec jednego dziecka może być nieodpowiednie wobec innego. Kieruj się zawsze swoim profesjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję dziecka, pytając je o zgodę na kontakt fizyczny (np. przytulenie) i zachowując świadomość, że nawet przy Twoich dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez dziecko lub osoby trzecie.

2. Nie wolno Ci bić, szturchać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności fizycznej dziecka, chyba że należy wprowadzić działania zgodne z *Procedurami postępowania w sytuacjach trudnych wychowawczo oraz związanych z agresją i przemocą występującą u dzieci w Miejskim Przedszkolu nr 5 w Płocku* (załącznik nr 2).
3. Nigdy nie dotykaj dziecka w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.
4. Zawsze bądź przygotowany na wyjaśnienie swoich działań.
5. Nie angażuj się w takie aktywności jak udawane walki z dziećmi czy brutalne zabawy fizyczne.
6. Zachowaj szczególną ostrożność wobec dzieci, które doświadczyły nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że dziecko będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi. W takich sytuacjach powinieneś reagować z wyczuciem, jednak stanowczo i pomóc dziecku zrozumieć znaczenie osobistych granic.
7. Kontakt fizyczny z dzieckiem nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy.
8. W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec dziecka, unikaj innego niż niezbędny kontaktu fizycznego z dzieckiem. Dotyczy to zwłaszcza pomagania dziecku w ubieraniu i rozbieraniu, jedzeniu, myciu, korzystaniu z toalety oraz podczas przewijania dzieci, które nie potrafią samodzielnie załatwiać potrzeb fizjologicznych.
9. Jeśli będziesz świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub dzieci, zawsze poinformuj o tym osobę odpowiedzialną i/lub postąp zgodnie z obowiązującą procedurą.

Kontakty poza godzinami pracy

1. Co do zasady kontakt z dziećmi powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów edukacyjnych lub wychowawczych.
2. Nie wolno Ci zapraszać dzieci do swojego miejsca zamieszkania ani spotykać się z nimi poza godzinami pracy.
3. Jeśli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z dziećmi i ich rodzicami

lub opiekunami poza godzinami pracy są kanały służbowe (e-mail, telefon służbowy).

4. Utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli dzieci i rodzice/opiekunowie dzieci są osobami bliskimi wobec pracownika) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych dzieci, ich rodziców oraz opiekunów.

Załącznik nr 2

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH TRUDNYCH
WYCHOWAWCZO
ORAZ ZWIĄZANYCH
Z AGRESJĄ I PRZEMOCĄ
WYSTĘPUJĄCĄ U DZIECI
W MIEJSKIM PRZEDSZKOLU NR 5 W PŁOCKU**

Płock, maj 2022r.

Spis treści:

Podstawy prawne stosowanych procedury	3
Wstęp	4
Cele procedury	8
Formy dziecięcej agresji i przemocy.	8
I. Postępowanie w sytuacjach trudnych wychowawczo oraz związanych z agresją i przemocą występującą u dzieci.	10
II. Rozpoznanie przyczyn i źródeł mających wpływ na zachowanie dziecka. Wspomaganie rozwoju dziecka.	13
III. Współpraca ze środowiskiem rodzinnym.	14
IV. Działania profilaktyczne przedszkola.	16
V. Osoby podlegające procedurze.	17
VI. Postanowienia końcowe.	17

PODSTAWA PRAWNA STOSOWANIA PROCEDURY

1. art. 6 pkt1 oraz art. 63 ust. 2, Ustawa z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn., Dz. U. z 2021 r. poz. 1762 oraz z 2022 r. poz. 935).

2. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2020 poz. 1280).

2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 października 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. 2020 poz. 1604).

WSTĘP

W ostatnich latach zjawisko agresji i przemocy staje się poważnym problemem społecznym. Niestety, coraz częściej w naszych grupach przedszkolnych pojawiają się dzieci sprawiające trudności wychowawcze. Prezentują one zachowania nieakceptowane w społeczności przedszkolnej, przejawiające się w agresji i przemocy skierowanej nie tylko w stosunku do rówieśników, ale wobec siebie i dorosłych.

Rozróżnienie przemocy od agresji jest ważne, bo od tego, z którym ze zjawisk mamy do czynienia, będzie zależało ewentualne dalsze działanie.

Według słownika języka polskiego¹ **przemoc** to fizyczna przewaga wykorzystywana do celów bezprawnych dokonywanych na kimś; narzucona bezprawnie władza, panowanie; czyny bezprawne dokonane z użyciem siły, gwałt. Agresja jest w słowniku określona jako napastliwość, zaczepność".

Przemoc – działanie powodujące naruszenie praw człowieka. To każde działanie, słowo, które poniża, powoduje krzywdę, cierpienie.

W przemocy cierpienie, zaszkodzenie, zadanie bólu psychicznego jest najczęściej sposobem osiągnięcia celu.

W literaturze przemoc definiuje się najczęściej jako wszelkie zachowania brutalne, naruszające wolność osobista jednostki, nieliczenie się z jej dobrem. Podkreśla się przy tym dwa podstawowe warunki, które muszą zaistnieć, aby można było mówić o przemocy. Po pierwsze, przemoc służy przede wszystkim realizacji celów jednostki, która ją stosuje. Po drugie przemoc jest działaniem możliwym wtedy, kiedy istnieje nierównowaga sił, jest nadużyciem własnej przewagi fizycznej lub społecznej to znaczy władzy, po to, aby wymusić na drugim człowieku określone zachowanie. **Ofiara przemocy możliwości wyboru nie ma - jeśli podejmie walkę, zawsze przegra.**

Stąd konieczność dobrania takich działań obronnych, które będą chroniły bezpieczeństwo i zdrowie ofiary. W większości przypadków wymaga to interwencji z zewnątrz. Bardzo często, w sytuacji przemocy ucieczka jest jedną z najrozsądniejszych

strategii obronnych. Warto jednak, pamiętać, by po znalezieniu bezpiecznego miejsca, podjąć działania zmierzające do zatrzymania przemocy w przyszłości.

Bez względu na wszystko, należy zawsze wiele uwagi poświęcić bezpieczeństwu i dążyć do uniknięcia dalszego stosowania przemocy wśród dzieci. Bezwzględnie trzeba przeciwdziałać przed powtórny przejawom przemocy, ponieważ każdy kolejny jej akt wpływa negatywnie na psychiczne i fizyczne zdrowie ofiary.

Reagowanie na przemoc w przedszkolu to kluczowy element zapobiegania dalszym krzywdom. Jednakże wskazuje się, że interwencja musi być skuteczna i odpowiednia do sytuacji. Psycholog kliniczny, Dr. Robert Brooks, twierdzi, że działania-odpowiedzi muszą być szybkie i konsekwentne (Brooks, 2011).

AGRESJA – w znaczeniu potocznym oznacza wrogie ruchy i zachowania mające na celu wyrządzenie komuś szkody, straty czy bólu. Jest ona pokazaniem pozycji dominującej.

Gdy siły obu stron są równe i dochodzi do zachowań agresywnych, możemy mówić o sytuacji konfliktowej. Każda z zaangażowanych osób ma szansę na wygraną i realizację swoich interesów. Może przeanalizować sytuację, wybrać strategię i podjąć korzystne dla siebie działania.

W agresji zaszkodzenie, cierpienie jest zawsze jednym z głównych celów. Często agresja jest odpowiedzią na frustrację.

U dzieci obserwuje się przejawy agresji bezpośredniej, czyli skierowanej bezpośrednio na przedmiot agresji. Dochodzi do wyładowania agresji na przedmiotach (rzucanie, kopanie, niszczenie) oraz na osobach (bicie, gryzienie, plucie, szczypanie).

Agresywne zachowania dzieci służą m. in.:

- odreagowaniu złości,
- wyżyciu się,
- osiągnięciu jakiegoś celu,
- zwróceniu na siebie uwagi,

- zaspokojeniu potrzeb,
- rozładowaniu lęków i napięć,
- demonstracji siły,
- maskowaniu lęku i słabości,
- zdobyciu akceptacji grupy,
- odpowiedzi na agresję ("przemoc rodzi przemoc").

Interwencja w sytuacjach zachowań agresywnych i przemocy to kompleksowy system działań zmierzających do zmiany zachowania sprawców i ofiar agresji i przemocy.

Interwencja może być skuteczna tylko wtedy, gdy w przedszkolu zostanie wprowadzony, zaakceptowany i konsekwentnie stosowany przez nauczycieli, pracowników nie pedagogicznych i rodziców jednolity system reagowania na przemoc i agresję.

Należy reagować na każdą sytuację związaną z agresją i przemocą – brakiem reakcji komunikujemy dzieciom, że mają prawo tak się zachowywać. Działania powinny być konsekwentne. Ważne jest, aby wykazywać jednocześnie troskę o dziecko. Nie należy potępiać, ale wskazywać na zachowania, których nie aprobujemy i wyrażać swoją niezgodę na stosowanie agresji i przemocy.

Przemoc i agresja występująca w przedszkolu, przybierają społeczną i destruktywną postać, niepokoją tym bardziej, że dziecko nadmiernie agresywne i stosujące przemoc zagraża bezpieczeństwu fizycznemu i emocjonalnemu innych podopiecznych placówki.

Sytuacje, w których dochodzi do przemocy ze strony dziecka, są z pewnością sytuacjami kryzysowymi.

Zachowania agresywne jak i stosowanie przemocy stanowią zazwyczaj tylko zewnętrzny przejaw poważnych problemów dziecka: nerwicy lękowej, poczucia odrzucenia i niskiej wartości, frustracji, potrzeby kontaktu społecznego, zahamowania lub nadpobudliwości psychoruchowej, poczucia zagubienia, braku bezpieczeństwa i niezaspokojenia potrzeby miłości, permanentnego poczucia winy i braku nadziei.

Dziecko agresywne to także często ofiara przemocy domowej istota pełna lęku, osamotniona w swoim poczuciu krzywdy, znerwicowana, „pomniejszona”, dla której jedyną znaną formą zaspokojenia wielu potrzeb jest właśnie agresja.

W przedszkolu proces wychowania, jakiemu zostają poddane dzieci, powinien być usystematyzowany, z określonymi celami i zadaniami, który musi uwzględniać potrzeby i specyficzne cechy rozwojowe dzieci w wieku przedszkolnym.

Nauczyciele przygotowani do pracy z dzieckiem, mający autorytet społeczny, są niejako upoważnieni do kontrolowania zachowań dziecka. Gdy organizując proces edukacyjno-wychowawczy, spotykają się z zachowaniami trudnymi, agresywnymi ze strony dziecka, muszą reagować „tu i teraz”, tak by zapewnić bezpieczeństwo pozostałych dzieci, a następnie podjąć działania mające na celu „wyjście z sytuacji trudnej”, udzielenie wsparcia dziecku z zaburzeniami zachowania, podjęcie próby diagnozy występowania problemu oraz nawiązanie współpracy z domem.

Powtarzające się sytuacje, w których dochodzi w grupie przedszkolnej do agresji i przemocy z udziałem dzieci, wymuszają podjęcie przez dyrektora przedszkola właściwych kroków.

CELE PROCEDURY

- usprawnienie i zwiększenie skuteczności oddziaływań wychowawczych przedszkola w sytuacjach trudnych;
- zapobieganie powtarzaniu się zachowań niepożądanych;
- eliminowanie u dzieci negatywnego obrazu samego siebie, stworzenie poczucia pewności siebie, zapewnienie równowagi emocjonalnej;
- ułatwienie nawiązywania kontaktów społecznych;
- ustalenie zasad reagowania na zachowania niepożądane;
- wypracowanie metod współpracy ze środowiskiem rodzinnym.
-

FORMY DZIECIĘCEJ AGRESJI I PRZEMOCY

- **Agresja/przemoc fizyczna** – polega na ataku fizycznym bądź obronie. Przejawia się rzucaniem przedmiotami, zabieraniem innym zabawek, przeszkadzaniem, biciem, kopaniem, szarpaniem, szczypaniem, gryzieniem, pluciem, popychaniem, psuciem zabawek, niszczeniem cudzych rzeczy, niszczeniem sprzętu przedszkolnego.

- **Agresja przeciwko sobie** - uderzanie głową o twardą powierzchnię, gryzienie rąk, drapanie, wyrywanie włosów.

- **Agresja/przemoc werbalna** – polega na konfrontacji słownej związanej z wyzwiskami, a także z obwinianiem, skarżeniem, lamentowaniem. Są to także: kłótnie, obraźliwe słowa, prowokowanie.

- **Agresja/przemoc pośrednia (cicha)** – występuje wtedy, gdy dziecko wyłącza się z komunikacji, świadomie ignoruje i wyraża przesadnie brak zainteresowania innymi dziećmi. Sygnalizuje antypatię i broni się przed kontaktem społecznym, przygotowuje w tajemnicy przykry dowcip.

- **Agresja/przemoc relacji** – może prowadzić do wykluczenia z grupy pewnych osób, przedstawienia siebie w lepszym świetle oraz narzucania komuś swojej woli.

Formy dziecięcej agresji i przemocy dziecka to także:

- opór wobec rodzica/nauczyciela;
- niszczenie przedmiotów własnych i cudzych;
- przesadne żądanie zainteresowania oraz uwagi ze strony innych;
- przeszkadzanie innym dzieciom;
- wybuchowość;
- żądanie natychmiastowego zaspokojenia potrzeb;
- krzyki i groźby wobec innych dzieci.

I. POSTĘPOWANIE W SYTUACJACH TRUDNYCH WYCHOWAWCZO ORAZ ZWIĄZANYCH Z AGRESJĄ I PRZEMOCĄ WYSTĘPUJĄCĄ U DZIECI.

1. W sytuacji wystąpienia stosowania przemocy i zachowania agresywnego osoba dorosła (nauczyciel, pomoc nauczyciela lub inny poinstruowany pracownik przedszkola) zobowiązany jest do przeciwstawiania się przejawom przemocy i agresji ze strony wychowanków.
2. Sytuacje, w których należy podjąć postępowanie dotyczą:
  - naruszenia nietykalności fizycznej innych osób i swojej, wybuchów złości (z atakiem skierowanym w stronę drugiej osoby, tj. gryzienie, plucie, bicie, kopanie, pociągnięcie za włosy),
  - powtarzającej się agresji słownej skierowanej do rówieśników i osób dorosłych,
  - autoagresji,
  - zniszczenia mienia prywatnego i przedszkolnego,
  - powtarzalnego zakłócania przez dziecko lub uniemożliwiania prowadzenia zajęć i zakłócania funkcjonowania przedszkola.
3. Podejmując interwencję wobec agresywnego i stosującego przemoc dziecka, należy dążyć do zapewnienia bezpieczeństwa i opieki wszystkim wychowankom, a także sobie. Nauczyciel w takiej sytuacji prosi o pomoc innego pracownika przedszkola. Ustala kto będzie sprawował opiekę nad grupą, osobą poszkodowaną oraz dzieckiem wykazującym agresywne zachowanie oraz stosującym przemoc..
4. Działaniom skierowanym na usunięcie bezpośredniego zagrożenia powinna towarzyszyć próba wyciszenia dziecka poprzez rozmowę, odwrócenie jego uwagi itp.
5. W przypadku wystąpienia agresji lub przemocy skierowanej na inne dziecko lub osobę dorosłą, **pracownik przedszkola ma prawo:**

- podjąć próbę powstrzymania ciosu agresywnego dziecka przez zatrzymanie lub zablokowanie części ciała, która użyta jest w akcie agresji (ramię, noga głowa itp.),
- wyprowadzić dziecko, zachowujące się w sposób agresywny za rękę z sali, podejmując próbę wyciszenia,
- zastosować uścisk nadgarstka rozluźniającego zacisk palców, np. podczas ciągnięcia za włosy,

6. Podejmując interwencję wobec agresywnego dziecka i stosującego przemoc **zabronione jest i niedopuszczalne:**

- obrażanie dziecka,
- stosowanie przemocy fizycznej, np. szarpanie, itp.
- upokarzanie dziecka,
- krzyk.

Ocenie podlega zachowanie dziecka, a nie jego osoba. Reakcja powinna być stanowcza, a przekaz słowny prosty i jasny.

7. Nauczyciel ocenia skalę krzywdy i sposób, w jaki zostanie udzielona pomoc wychowankom, przeciwko którym skierowana była agresja.
8. Wychowawca przeprowadza rozmowę z dzieckiem stosującym przemoc lub przejawiającym zachowania agresywne mającą na celu opisanie zdarzenia, odwołanie do kodeksu grupowego w celu ustalenia poprawnego zachowania, uzyskanie od dziecka informacji o zrozumieniu przebiegu rozmowy i oczekiwań nauczyciela.
9. Fakt stosowania przemocy i agresywnego zachowania dziecka powinien być odnotowany, np. w zeszycie współpracy z rodzicami oraz zgłoszony bezpośrednio rodzicowi/prawnemu opiekunowi odbierającemu w danym dniu dziecko z przedszkola. Aby zapewnić komfort, rozmowa ta powinna odbyć się w miarę możliwości w odosobnionym miejscu.

10. O sytuacji związanej ze stosowaniem przemocy lub agresywnym zachowaniem dziecka nauczyciel powiadamia dyrektora.
11. Jeśli zachowanie wychowanka wiąże się z uszkodzeniem ciała innego dziecka, nauczyciel ma obowiązek poinformować rodziców dziecka poszkodowanego o zaistniałej sytuacji.
  - **W razie potrzeby wzywa pomoc (najbliżej znajdująca się osobę dorosłą, innego nauczyciela, pogotowie).**
12. W przypadku powtarzających się sytuacji dyrektor przy udziale nauczyciela przeprowadza rozmowę z rodzicami dziecka stosującego przemoc lub przejawiającego zachowania agresywne, z przebiegu której spisana zostaje notatka służbowa zakończona podpisem uczestniczących w niej osób.
13. Przy wyborze środka zapobiegawczego przeciwdziałaniu przemocy i stosowaniu agresji wśród dzieci, należy wybrać działania adekwatne do stopnia zagrożenia jakie stwarza dziecko i jednocześnie zachować szczególną dbałość o jego godność.

II. ROZPOZNANIE PRZYCZYN I ŹRÓDEŁ MAJĄCYCH WPŁYW NA ZACHOWANIE DZIECKA. WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECKA

Nauczyciel podejmuje działania zmierzające do eliminacji trudności i rozwiązania problemów dziecka:

- Dprowadza do rozwiązania konfliktu między dziećmi poprzez wspólny opis zdarzenia przez obydwie strony, nazwanie wzajemnych emocji, podejmuje próby negocjowania rozwiązania.
- Ustala wspólnie z dziećmi zasady zachowania obowiązujące w grupie. Jeżeli takie istnieją, np. w formie kodeksu grupowego, przypomina je i regularnie odwołuje się do nich w codziennych sytuacjach.

- Obserwuje zachowania dziecka w celu egzekwowania ustaleń i zapewnienia bezpieczeństwa innym dzieciom; zapisuje swoje obserwacje w dokumentacji obserwacji pedagogicznych.
- Dokonuje wstępnej diagnozy i ustalenia przyczyny powtarzających się zachowań agresywnych oraz stosowania przemocy przez dziecko, na podstawie poczynionych obserwacji.
- W przypadku powtarzających się sytuacji kryzysowych dopuszcza się obserwację zachowania dziecka w sytuacji wychowawczej w oddziale przez pracownika Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej na wniosek rodzica.
- Wychowawca dziecka sprawiającego trudności wychowawcze podejmuje niezwłocznie działania w toku bieżącej pracy mające na celu eliminację trudności i rozwiązanie problemów dziecka.
- W przypadku nieskuteczności działań podejmowanych w oddziale, nauczyciel przedstawia problem „trudnego dziecka” na posiedzeniu Rady Pedagogicznej.

III. WSPÓLPRACA ZE ŚRODOWISKIEM RODZINNYM

- W przypadku powtarzających się przejawów agresji, stosowania przemocy rówieśniczej i innych zachowań powodujących trudności wychowawcze nauczyciel przeprowadza z rodzicami dziecka rozmowę, w której omawia problem.
- Informuje ich o dotychczas podjętych działaniach ukierunkowanych na eliminację niepożądanych zachowań dziecka oraz o zaplanowanych działaniach wychowawczych.
- Zobowiązuje rodziców do współpracy w realizacji przedstawionych czynności i wskazuje zadania możliwe do podjęcia w środowisku rodzinnym dziecka.

Działania te nauczyciel dokumentuje notatką służbową potwierdzoną podpisem rodzica/opiekuna prawnego.

- Nauczyciel wspomaga rodziców w pracy wychowawczej z dzieckiem, m.in. poprzez doradztwo w zakresie dobrych praktyk wychowawczych, wskazanie odpowiedniej literatury, proponowanie odpowiednich zabaw i ćwiczeń do realizacji w środowisku rodzinnym, przekazanie informacji o instytucjach wspomagających rodzinę.
- W przypadku nieskuteczności podejmowanych przez przedszkole działań i niemożliwości przezwyciężenia w dłuższym okresie trudności wychowawczych, w szczególności jeśli zachowanie dziecka trudnego powoduje stałe zagrożenie dla innych wychowanków, a ze strony rodziców dziecka brak jest stałej współpracy i obserwuje się inne zaniedbania obowiązków rodzicielskich, Rada Pedagogiczna rozważa poinformowanie o sytuacji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej lub Sądu Rodzinnego.
- O agresywnych zachowaniach, stosowaniu przemocy przez dziecko i braku zamiaru poddania go przez rodziców/opiekunów prawnych badaniom w poradni psychologiczno-pedagogicznej dyrektor powinien niezwłocznie poinformować Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej lub Sądu Rodzinnego, który jest uprawniony do wydawania zarządzeń w sytuacjach zagrożenia dobra dziecka oraz rodziców do określonego działania, np. do współpracy z placówką, poradnią psychologiczno-pedagogiczną lub inną instytucją – art. 109 § 1 i § 2 pkt 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

IV. DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE PRZEDSZKOLA

- Przedszkole realizuje Innowację Pedagogiczną „Wychowanie do wartości: przedszkolak prezentuje określone postawy, zna i stosuje normy społeczne” przyjętą w porozumieniu z Radą Pedagogiczną Miejskiego Przedszkola Nr 5 w

Płocku oraz Radą Rodziców, której celem jest kształtowanie takich wartości jak: prawda, piękno, szacunek, współdziałanie, akceptacja i tolerancja, odpowiedzialność, przyjaźń, miłość, zdrowie, przyroda, ojczyzna.

- Na początku roku szkolnego wychowawcy grup w ramach działań profilaktycznych omawiają z rodzicami wszystkich dzieci wzajemne relacje między przedszkolem a środowiskiem rodzinnym dziecka, przedstawiają prawa i obowiązki w zakresie współdziałania w procesie wychowawczym oraz zakres odpowiedzialności za zachowanie dziecka.
- Nauczyciele realizują zajęcia na temat wartości, stwarzają sytuacje edukacyjne, wykorzystując aktywizujące metody pracy, dzięki którym dzieci poznają wartości, uczą się je rozumieć i stosować.
- Nauczyciele tworzą klimat wychowawczy zapewniający dzieciom bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne.
- Nauczyciele poprzez zabawy kształtują inteligencję emocjonalną w zakresie rozpoznawania emocji i radzenia sobie z nimi, kształtują świadomość siebie – swoich zainteresowań, upodobań, woli, wzmacniają samoocenę, uczą zasad bycia w grupie, zachęcają do wyzwań i podejmowania zadań.

V. OSOBY PODLEGAJĄCE PROCEDURZE

Do przestrzegania niniejszej procedury zobowiązani są dyrektor, nauczyciele i pracownicy Miejskiego Przedszkola Nr 5 w Płocku oraz rodzice dziecka bądź jego prawni opiekunowie.

VI. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Wszyscy pracownicy przedszkola są zobowiązani do:

1. Równego traktowania wszystkich dzieci i rodziców niezależnie od ich pochodzenia, stanu majątkowego, wyznania, itp.
2. Prezentowania wzoru kultury osobistej i taktu.
3. Przestrzegania praw dziecka.
4. W razie otrzymania informacji wskazującej na prawdopodobieństwo nieprzestrzegania praw dziecka ze strony rodziców/opiekunów prawnych, dyrektor przedszkola na wniosek Rady Pedagogicznej powiadamia odpowiednie instytucje tj. pomoc społeczna, policja, Sąd Rodzinny.

Załącznik nr 3

SCHEMAT INTERWENCJI W PRZYPADKU PODEJRZENIA KRZYWDZENIA DZIECKA PRZEZ OSOBY TRZECIE (W TYM OSOBY NIEPEŁNOLETNIE) I PRACOWNIKÓW NIEPEDAGOGICZNYCH W MIEJSKIM PRZEDSZKOLU NR 5 W PŁOCKU

1. Jeżeli zagrożone jest życie lub zdrowie dziecka, pracownik Miejskiego Przedszkola nr 5, który powziął wiadomość na ten temat lub był świadkiem w/w sytuacji powinien niezwłocznie poinformować dyrektora placówki/psychologa/pedagoga, który powiadamia policję, dzwoniąc na numer alarmowy 112 lub 997.
2. Jeśli kontakt z osobami odpowiedzialnymi za interwencję jest niemożliwy, pracownik dokonuje zgłoszenia samodzielnie.
3. Pracownik będący świadkiem zdarzenia/osobą która powzięła informację o danym zdarzeniu sporządza na temat zdarzenia notatkę służbową i przekazuje ją do dyrektora placówki.
4. Dyrektor przedszkola sporządza zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa i przekazuje je do właściwej miejscowo policji lub prokuratury.
5. W przypadku podejrzenia krzywdzenia należy niezwłocznie odsunąć tę osobę od pracy z dziećmi oraz uniemożliwić obecność w placówce do czasu wyjaśnienia sprawy.
6. W przypadku gdy osoba dopuściła się wobec dziecka innej formy krzywdzenia niż popełnienie przestępstwa na jego szkodę, dyrektor powinien zbadać wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności wysłuchując osobę podejrzaną o krzywdzenie, dziecko, rodziców oraz innych świadków zdarzenia. Z rozmów tych powinien sporządzić notatki służbowe.
7. Rozmowę z dzieckiem – ofiarą przemocy powinna przeprowadzić osoba, do której ma ono największe zaufanie;
8. Z przebiegu interwencji sporządza się Kartę interwencji.
9. Jeżeli rodzice nie wiedzą o zaistniałej sytuacji, należy ich jak najszybciej poinformować oraz zaproponować towarzyszenie dziecku, gdy będzie opowiadało o zdarzeniu. Ze spotkania należy sporządzić notatkę.
10. Pedagog/psycholog na okoliczność sprawy powinien sporządzić opis sytuacji przedszkolnej i rodzinnej dziecka na podstawie rozmów z dzieckiem, nauczycielami, wychowawcą i rodzicami.
11. Dyrekcja placówki powołuje *zespół interwencyjno-pomocowy*, w skład którego wchodzi: pedagog/psycholog, wychowawca dziecka, dyrektor placówki, inni pracownicy mający wiedzę o krzywdzeniu dziecka lub o dziecku.
12. Zespół interwencyjno-pomocowy sporządza *Plan pomocy dziecku* na podstawie opisu

sporządzonego przez pedagoga/psychologa oraz innych, uzyskanych przez członków zespołu, informacji. W przypadku gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili opiekunowie dziecka, powołanie zespołu jest obligatoryjne.

13. Zespół interwencyjno-pomocowy wzywa opiekunów dziecka na spotkanie wyjaśniające, podczas którego może zaproponować opiekunom zdiagnozowanie zgłaszanego podejrzenia w zewnętrznej, bezstronnej instytucji. Ze spotkania sporządza się *protokół*.
14. Plan pomocy dziecku jest przedstawiany przez pedagoga/psychologa opiekunom z zaleceniem współpracy przy jego realizacji.
15. Dziecku oraz rodzicom należy zaproponować wsparcie psychologiczne na terenie placówki lub poza nią oraz przekazać dane kontaktowe odpowiednich instytucji i organizacji.
16. W sytuacji gdy naruszenie dobra dziecka jest znaczne, w szczególności gdy doszło do dyskryminacji lub naruszenia godności dziecka, dyrektor przedszkola powinien rozważyć zawieszenie w obowiązkach służbowych lub rozwiązanie stosunku prawnego z osobą, która dopuściła się krzywdzenia, lub zarekomendować takie rozwiązanie zwierzchnikom tej osoby, a także zakazać jego/jej wstępu na teren przedszkola.
17. Jeżeli osobą podejrzaną o krzywdzenie jest dziecko w wieku od 13 do 17 lat, a jego zachowanie stanowi czyn karalny, jeśli to możliwe należy odbyć rozmowę z rodzicami dziecka krzywdzącego oraz krzywdzonego oraz poinformować właściwy miejscowo sąd rodzinny lub policję poprzez pisemne zawiadomienie.
18. Jeżeli osobą podejrzaną o krzywdzenie jest dziecko powyżej lat 17, a jego zachowanie stanowi przestępstwo, wówczas należy poinformować właściwą miejscowo jednostkę policji lub prokuratury poprzez pisemne zawiadomienie.

Załącznik nr 4

SCHEMAT INTERWENCJI W PRZYPADKU PODEJRZENIA KRZYWDZENIA DZIECKA PRZEZ INNE DZIECKO

1. W przypadku krzywdzenia/podejrzenia krzywdzenia dziecka przez inne dziecko należy przeprowadzić rozmowę z rodzicami/opiekunami sprawcy przemocy, dzieckiem stosującym przemoc i agresję, a także jego ofiarą jeżeli rozwój psychofizyczny na to pozwala. Z rozmów tych należy sporządzić notatki służbowe.
2. Każdorazowo należy postępować zgodnie z obowiązującymi w placówce *Procedurami postępowania w sytuacjach trudnych wychowawczo oraz związanych z agresją i przemocą występującą u dzieci w Miejskim Przedszkolu nr 5 w Płocku* (Załącznik nr 2).
3. Ponadto należy upewnić się, że dziecko podejrzewane o krzywdzenie innego dziecka samo nie jest krzywdzone przez rodziców/opiekunów, innych dorosłych bądź inne dzieci. W przypadku potwierdzenia takiej okoliczności należy przejść do odpowiedniej procedury zawartej w Standardzie.

Załącznik nr 5

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA O STOSOWANIE PRZEMOCY W RODZINIE WOBEC DZIECKA OBOWIĄZUJĄCA W MIEJSKIM PRZEDSZKOLU NR 5 W PŁOCKU

Podstawa prawna:

1. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526)
2. Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 535),
3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta (Dz.U. 2011 nr 209 poz. 1245),
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. 1997 Nr 88 poz. 553)
5. Ustawa z dnia 14 kwietnia 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 818)
6. Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U.2019.1781 tj.)
7. Kwestionariusz oceny ryzyka występowania przemocy w rodzinie wobec dziecka opracowany przez Instytut Psychologii i Zdrowia „Niebieska Linia”.
8. Propozycja algorytmu postępowania w przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie wobec dziecka

Mając na uwadze, iż dziecko wymaga szczególnej opieki i troski, w tym właściwej ochrony przed krzywdzeniem, został stworzony niniejszy dokument. Naszym priorytetem jest ochrona dzieci przed krzywdzeniem, zapewnienie warunków do rozwoju w atmosferze poszanowania, akceptacji i bezpieczeństwa.

Naczelną zasadą działań podejmowanych przez pracowników naszego przedszkola jest kierowanie się interesem dziecka oraz działanie dla jego dobra. Pracownicy przedszkola działają w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych placówki oraz swoich kompetencji.

Pracownicy przedszkola działają zgodnie z przyjętą w placówce Polityką ochrony dzieci.

Cel procedury

Procedura ma na celu zapewnienie spełnienia wymagań określonych przepisami w sytuacji stwierdzenia zagrożenia życia dziecka, wobec którego jest stosowana przemoc w rodzinie lub które ma kontakt z zachowaniami agresywnymi.

Zakres procedury: procedura określa odpowiedzialność przedszkola, jako instytucji oraz sposoby reagowania i zakres podejmowanych działań w sytuacji zagrożenia życia dziecka oraz procedury stosowania „Niebieskiej Karty”.

Osoby objęte procedurą:

Do przestrzegania procedury zobowiązani są pracownicy przedszkola.

DEFINICJA I FORMY PRZEMOCY WOBEC DZIECKA

1. Wyjaśnienie pojęć:

Przemoc w rodzinie zgodnie z Ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z 10 czerwca 2010 r., **należy rozumieć jako** „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt.1 (członków rodziny; przez określenie **członek rodziny** należy rozumieć osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Krzywdzenie dziecka to każde zamierzone lub niezamierzone działanie osoby dorosłej, które ujemnie wpływa na rozwój fizyczny lub psychiczny dziecka. (definicja WHO).

2. Rodzaje przemocy:

PRZEMOC FIZYCZNA: jest to wszelkiego rodzaju bezpośrednie działanie z użyciem siły, którego rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie np. popychanie, obezwładnianie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni, itp.

Objawy przemocy fizycznej: siniaki, ślady po uderzeniach w różnych miejscach ciała, rany twarzy i głowy w różnych stanach gojenia się, ślady po oparzeniach, powtarzająca się opuchlizna, a także złamania, zwichnięcia, lęk przed rozebraniem się, lęk przed dotykaniem drugiej osoby, strój nieadekwatny do pory roku oraz pogody, nadmierna apatia lub agresja, noszenie ciemnych okularów, także przy braku słońca.

PRZEMOC PSYCHICZNA: jest to działanie prowadzące do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby np.: wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzenie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów, stosowanie gróźb, szantażowanie.

Objawy przemocy psychicznej: zaburzenia mowy (wynikające z napięcia nerwowego), psychosomatyczne (ból jelitowo-żołądkowy, ból i zawroty głowy), moczenie i zanieczyszczanie się (zazwyczaj u dzieci), ból mięśni, nadmierna potliwość, zaburzenia snu, brak poczucia pewności siebie,

niska samoocena, wycofanie, depresja, fobie, lęki, zachowanie destrukcyjne, kłopoty z kontrolą emocji, poczucie krzywdy i winy, nieufność do innych, problemy w pracy lub szkole, zachowania agresywne w stosunku do innych osób, tendencja do uzależniania się od innych

PRZEMOC SEKSUALNA: „Dziecko wykorzystane seksualnie można uznać każdą jednostką w wieku bezwzględnej ochrony (wiek ten określony jest przez prawo), jeżeli osoba dojrzała seksualnie, czy to przez świadome działanie czy to przez zaniedbywanie swoich społecznych obowiązków lub obowiązków wynikających ze specyficznej odpowiedzialności za dziecko dopuszcza do zaangażowania dziecka w jakąkolwiek aktywność natury seksualnej, której intencją jest zaspokojenie osoby dorosłej.

W świetle istniejących aktów prawnych i wiedzy prawniczej przyjmuje się trzy klasy zachowań w zakresie form seksualnego wykorzystywania dzieci przez dorosłych. Wielu badaczy podaje rejestr możliwych objawów i zachowań dziecka wiążących się z przemocą seksualną.

Bezpośrednie konsekwencje przemocy seksualnej:

Somatyczne: infekcje dróg moczowo - płciowych bez podłoża organicznego, urazy zewnętrznych narządów płciowych: zaczerwienienia, otarcia naskórka, bolesność, urazy około odbytowe i pochwy, ból przy oddawaniu moczu czy kału, np. krwawe stolce, krwawienie z narządów rodnych, upławy, infekcje jamy ustnej, urazy ciała związane ze stosowaną przemocą fizyczną, infekcje przenoszone drogą płciową (np. weneryczne, grzybicze, HIV), niezrozumiałe pojawienie się dolegliwości somatycznych, np. bólów brzucha, głowy, wymiotów, nudności, nieotrzymanie kału i moczu, spadek apetytu, trudności związane z siedzeniem lub chodzeniem, przerwanie błony dziewiczej, ciąża.

Poznawcze, emocjonalne, behawioralne: zbytnia erotyzacja dziecka, znajomość zachowań seksualnych charakterystycznych dla osób dorosłych, prowokacyjne zachowania seksualne zarówno w stosunku do dorosłych, jak i rówieśników, zachowania masturbacyjne, erotyczne rysunki lub zabawy dziecka, zaburzenia snu, lęki nocne, koszmary nocne, zaburzenia przyjmowania pokarmu, u małych dzieci zachowania o charakterze regresywnym, takie jak moczenie się, ssanie palca, kiwanie, izolowanie się, zamykanie się w sobie, lęki, strach, fobie, nerwice, depresje, przygnębienie, smutek, lęki związane z daną płcią, np. wobec rodzica danej płci, zachowania agresywne i (lub) autodestrukcyjne (próby samobójcze, samobójstwa), nadpobudliwość ruchowa, poczucie winy, krzywdy.

ZANIEDBANIE: niezaspokajanie podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych dziecka, odrzucenie emocjonalne, brak zainteresowania jego rozwojem, stanem zdrowia, higieną, właściwym odżywianiem i ubieraniem. Może dotyczyć osób starszych i niepełnosprawnych.

Objawy zaniedbania: częsta absencja w szkole lub przedszkolu, wagarowanie, brak przyborów szkolnych, ubiór nieadekwatny do pory roku, niedożywienie, zaniedbanie pod względem higienicznym i zdrowotnym (brudna odzież, skóra, przewlekłe nieleczone choroby, niezażywanie niezbędnych leków,

brak szczepień, koniecznych badań, zaburzony rozwój fizyczny), pozostawanie na dworze bez opieki w godzinach wieczornych i nocnych (zwłaszcza młodsze dzieci), apatia, bierność.

UWAGA !!!Wyżej wymienione objawy nie należy traktować jako specyficzne dla skutków doznawania przemocy. Mogą być one spowodowane innymi stresującymi wydarzeniami.

POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU POWZIĘCIA INFORMACJI O DZIAŁANIACH KRZYWDZĄCYCH DZIECKO (Procedura nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą)

Wszyscy pracownicy Miejskiego Przedszkola nr 5 w Płocku:

1. Prowadzą obserwację w toku bieżącej pracy zgodnie z zakresem swoich obowiązków.
2. Stwierdzenie/powzięcie podejrzenia przez nauczyciela, psychologa/ pedagoga, pracowników niepedagogicznych, że dziecko jest krzywdzone uruchamia procedurę.
3. W przypadku uzyskania informacji, że dziecko jest ofiarą przemocy w rodzinie nauczyciel psycholog/ pedagog, pracownik niepedagogiczny powinien sporządzić notatkę służbową i przekazać uzyskaną informację nauczycielowi grupy oraz dyrektora przedszkola.
4. Dyrektor powołuje zespół interwencyjno-pomocowy dla danego dziecka.
5. Zespół dokonuje analizy posiadanych informacji zgodnie z *kwestionariuszami oceny ryzyka występowania przemocy w rodzinie wobec dziecka* (załącznik 1,2,3).
6. Zespół podejmuje decyzję o wszczęciu procedury jeśli, po zaznaczeniu przynajmniej 1 z punktów listy A lub B lub trzech punktów z listy C.

PROCEDURA „NIEBIESKA KARTA”

Informacje ogólne:

1. Wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”. Kartę wypełnia przedstawiciel właściwej służby, gdy w toku prowadzonych czynności służbowych powźmie podejrzenie o stosowaniu przemocy w rodzinie. Do wypełniania formularza „Niebieska Karta – A” są zobowiązani: policjant, przedstawiciel jednostki organizacyjnej pomocy społecznej – pracownik socjalny, przedstawiciel ochrony zdrowia – lekarz, pielęgniarka, ratownik medyczny, przedstawiciel oświaty – nauczyciel, przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Wszczęcie procedury nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.
2. Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A” osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, przekazuje się pouczenie, stanowiące formularz „Niebieska Karta – B”. Jeżeli osobą dotkniętą przemocą w rodzinie, jest dziecko, pouczenie przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub

faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie. **Pouczenia nie przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.**

3. Wypełniony formularz „Niebieska Karta – A” przekazuje się do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego. Zespół interdyscyplinarny lub zespół interwencyjno-pomocowy analizuje sytuację rodziny (w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie) i wypełnia formularz „Niebieska Karta – C”.
4. Formularz „Niebieska Karta – D” wypełniany jest przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą w obecności osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.

Rozporządzenie określa m.in. zadania przedstawicieli podmiotów odpowiedzialnych za stosowanie procedury „Niebieskiej Karty”, w tym przedstawiciela oświaty (§ 15 ww. rozporządzenia).

Przedstawiciel oświaty udziela kompleksowych informacji o:

1. Możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
2. Możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, oraz:
  - organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
  - może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby
  - możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
  - diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym w szczególności wobec dzieci;
  - udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Zakończenie procedury następuje w przypadku:

1. Ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.

2. Rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa, dokumenty zgromadzone w sprawie, są przekazywane organom właściwym do prowadzenia postępowania przygotowawczego.

W PRZYPADKU STWIERDZENIA, ŻE PROBLEM KRZYWDZENIA NIE WYMAGA ZAŁOŻENIA NIEBIESKIEJ KARTY, SIĘGNIĘCIA PO ŚRODKI REPRESJI KARNEJ WOBEC RODZICÓW/OPIEKUNÓW I IZOLOWANIA OD NICH DZIECKA I ŻE MOŻLIWA JEST WSPÓŁPRACA Z RODZICAMI:

1. Wychowawca wzywa do przedszkola rodziców/opiekunów prawnych dziecka na zebranie zespół interwencyjno-pomocowy.
2. W ramach pracy zespołu wychowawczego zawiera z rodzicami kontrakt o współpracy na rzecz poprawy sytuacji dziecka i rodziny.
3. Podejmuje działania wynikające z potrzeb dziecka i rodziny w kierunku:
  - wzmocnienia dziecka, udzielenia wsparcia w sytuacji kryzysowej i traumatycznej poprzez zapewnienie mu pomocy na terenie przedszkola.
  - wspierania rodziny poprzez kierowanie do instytucji oferujących np. poradnictwo, konsultacje psychologiczne, terapię uzależnień, terapię dla sprawców przemocy, grupy wsparcia, warsztaty umiejętności wychowawczych,
  - pomocy w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych poprzez zastosowanie procedur mediacyjnych bądź kierowanie do mediatorów,
  - zabezpieczenia socjalnego poprzez kierowanie do instytucji oferujących: poradnictwo i warsztaty w zakresie metod poszukiwania prac, zorganizowani pomocy finansowej, rzeczowej, ciepłego posiłku w szkole itp.
4. W przypadku niewywiązywania się rodziców/opiekunów z ustaleń zawartych w kontrakcie nauczyciel upoważniony przez dyrektora placówki wypełnia „Niebieską Kartę Część A” wszczynając tym samym procedurę „Niebieskiej Karty”.
5. Oddelegowany przez dyrektora przedszkola psycholog/pedagog bierze czynny udział w pracach zespołu interdyscyplinarnego, który stworzy zintegrowaną strategię pomocy, monitoruje sytuację dziecka i rodziny.
6. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub odmawiają podjęcia działań proponowanych przez przedszkole dyrektor placówki składa niezwłocznie zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do Policji, Prokuratury lub wniosek o wgląd w sytuację rodziny do Sądu Rodzinnego i Nieletnich.

Literatura przedmiotu

- Fenik-Gaberle K., Kałucka R., Przemoc w rodzinie – działania pracowników oświaty. Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa, 2016.
- Fenik-Gaberle K., Kałucka R., Kontakt z dzieckiem w sytuacji podejrzenia przemocy w rodzinie. Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa, 2017.
- Postępowanie w związku z wystąpieniem przemocy wobec dziecka - Przewodnik dla pracowników oświaty <https://www.niebieskaLinia.pl/algorytmy/dla-oswiaty>
Rekomendowana procedura podejmowania interwencji w sprawie dziecka krzywdzonego w okresie pandemii <https://www.ore.edu.pl/2020/05/interwencja-narzecz-dziecka-krzywdzonego-w-okresie-epidemii-informacja-dla-pracownikowooswiaty>

Pomocne informacje:

1. „**Niebieska Linia**” – poradnia telefoniczna dla osób pokrzywdzonych przemocą i innymi przestępstwami – tel. 22-688-7000
2. **Poradnia telefoniczna „Niebieska Linia”** tel. 801 120 002 (można zgłaszać incydenty przemocy ze strony osób, które mają „zawieszony” wyrok za stosowanie przemocy)
3. **Adresy internetowe instytucji pomagających w przypadku przemocy domowej:**
www.niebieskaLinia.pl (zakładka „szukam pomocy”)
4. www.pokrzywdzeni.gov.pl (zakładka „sieć pomocy”)
5. www.ms.gov.pl (zakładka „działalność/przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”)
www.mpips.gov.pl (zakładka „przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”)
6. **Spis lokalnych numerów telefonów zaufania Płock**
  - **24 262-82-91** - Telefon Zaufania dla osób z problemem alkoholowym
  - **24 268-74-27** - Punkt konsultacyjno-informacyjny dla ofiar przemocy w rodzinie
  - **660-434-220** w godz. 9.00-21.00, sms 24/h
  - **24 262-78-93** - Telefon zaufania ds. uzależnień, Monar

7. SPIS OGÓLNPOLSKICH TELEFONÓW ZAUFANIA

116 111	Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży Zadzwoń lub napisz, gdy coś Cię martwi, masz jakiś problem, nie masz z kim porozmawiać lub wstydziś się o czymś opowiedzieć. Telefon czynny od poniedziałku do niedzieli od 12:00 do 2:00 Wiadomość przez stronę www.116111.pl możesz przesłać całą dobę. Pomoc świadczona przez konsultantów Telefonu 116111 jest całkowicie bezpłatna.
----------------	--

<p>800 100 100</p>	<p>Telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci</p> <p>bezpłatna i anonimowa pomoc telefoniczna i online dla rodziców i nauczycieli, którzy potrzebują wsparcia i informacji w zakresie przeciwdziałania i pomocy dzieciom przeżywającym kłopoty i trudności wynikające z problemów i zachowań ryzykownych takich jak: agresja i przemoc w szkole, cyberprzemoc i zagrożenia związane z nowymi technologiami, wykorzystywanie seksualne, kontakt z substancjami psychoaktywnymi, uzależnienia, depresja, myśli samobójcze, zaburzenia odżywiania.</p> <p>Telefon czynny od poniedziałku do piątku od 12:00 do 15:00.</p>
<p>800 12 12 12</p>	<p>Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka</p> <p>Tu również możesz zadzwonić, gdy nie wiesz z kim porozmawiać, a coś bardzo Cię martwi. Możesz tam także zgłaszać takie sytuacje, które według Ciebie są niesprawiedliwe i masz poczucie, że ktoś zachował się nie tak jak powinien - np. złamał prawo. Telefon jest bezpłatny i jest czynny od poniedziałku do piątku od godziny 8:15 do 20:00 (połączenie bezpłatne). Jeśli zadzwonisz tam w godzinach nocnych i zostawisz informację o sobie i swój numer - konsultanci do Ciebie oddzwonią.</p>
<p>116 000</p>	<p>Całodobowy, bezpłatny telefon w sprawie zaginionego dziecka.</p> <p>Telefon 116 000 jest skierowany do rodziców i opiekunów, którym zaginęło dziecko, do zaginionych dzieci oraz do wszystkich osób, które mogą pomóc w ich odnalezieniu. Telefon 116000 działa 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu (połączenie bezpłatne). www.zaginieni.pl</p>
<p>800 12 00 02</p>	<p>Ogólnopolski Telefon dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”</p> <p>Zadzwoń, jeśli ktoś w Twojej rodzinie krzywdzi Cię - bije lub obraża. Możesz tam opowiedzieć o swojej sytuacji i dowiedzieć się gdzie szukać pomocy w Twoim otoczeniu. Bezpłatna pomoc dostępna przez całą dobę.</p>
<p>800 676 676</p>	<p>Infolinia Rzecznika Praw Obywatelskich</p>

	<p>Na Infolinii Obywatelskiej można uzyskać podstawowe informacje</p> <p>prawach człowieka i kompetencjach RPO oraz dowiedzieć się wszystkiego o prawie antidyskryminacyjnym. Doświadczeni prawnicy starają się udzielić niezbędnych informacji bądź pomóc skierować sprawę do właściwej instytucji. Telefon jest czynny</p> <p>w poniedziałki w godz. 10.00 - 18.00 oraz od wtorku do piątku w godz. 8.00 - 16.00 (połączenie bezpłatne z telefonów stacjonarnych i komórkowych).</p>
116 123	<p>Telefon Zaufania dla Osób Dorosłych w Kryzysie Emocjonalnym. Skorzystaj z niego, jeśli jesteś osobą dorosłą i przeżywasz trudności osobiste, nie potrafisz poradzić sobie ze swoim zmartwieniem. Możesz tam dzwonić od poniedziałku do piątku od godz. 14.00 do 22.00 (połączenie bezpłatne). http://116123.edu.pl/</p>
800 120 226	<p>Policyjny Telefon Zaufania ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie</p> <p>Pod tym numerem telefonu można uzyskać wsparcie w sytuacji przemocy w rodzinie. Specjaliści obsługujący linię udzielają informacji na temat procedury "Niebieskiej Karty", np. jakie inne podmioty poza policją, mogą ją założyć. Telefon jest czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 9.30 - 15.30 (połączenie bezpłatne).</p>
801 199 990	<p>Ogólnopolski Telefon Zaufania „Narkotyki - Narkomania”</p> <p>Zadzwoń jeśli masz problemy z narkotykami, używasz ich, jesteś uzależniony lub martwisz się o kogoś z Twojego otoczenia. Możesz tam uzyskać fachową poradę, a także informację o tym, jak pomóc sobie lub bliskiej osobie. Telefon jest czynny codziennie w godzinach od 16.00 do 21.00 z wyjątkiem świąt państwowych. Dzwoniąc płacisz tylko za pierwszy impuls połączenia.</p>
22 828 11 12	<p>Telefon Zaufania dla Ofiar i Sprawców Przemocy Seksualnej</p> <p>Telefon zaufania stanowi uzupełnienie działania poradni Fundacji Promocji Zdrowia Seksualnego, oferując pomoc osobom dorosłym, które</p>

	<p>doświadczyły przemocy seksualnej oraz służąc radą i wsparciem osobom, które pragną wyeliminować własne niepożądane myśli</p> <p>i zachowania. Telefon jest czynny we wtorki i środy od godz. 15:00 do 18:00. Opłaty za połączenia z numerem zgodnie z cennikiem operatora www.funpzs.org.pl</p>
800 108 108	<p>Bezpłatna linia wsparcia dla osób po stracie bliskich</p> <p>Telefon wsparcia działa w dni powszednie od 14:00 do 20:00. Linia 800 108 108 adresowana jest do wszystkich osób w żałobie, które potrzebują pomocy. Dzwoniący mogą anonimowo porozmawiać o swojej sytuacji, otrzymać wsparcie, zasięgnąć porady. Zadaniem dyżurujących psychologów jest podejmować interwencje w sytuacjach nagłych, a także pomagać w podejmowaniu decyzji o ewentualnej dalszej terapii.</p> <p>Więcej informacji na stronie Fundacji Nagle Sami: http://www.naglesami.org.pl/</p>

KWESTIONARIUSZ OCENY RYZYKA WYSTĘPOWANIA PRZEMOCY

W RODZINIE WOBEC DZIECKA

Kwestionariusza i algorytmu używa tylko pracownik oświaty!

Nie powinien być przekazywany dziecku lub rodzicom!

CZĘŚĆ A

INFORMACJA OD DZIECKA LUB OSOBY, KTÓRA BYŁA BEZPOŚREDNIM ŚWIADKIEM PRZEMOCY	
A.1. Ktoś domubijdziecko, popycha, szarpie, potrząsa, przytrzymuje, rzuca nieprzedmiotem, itp.	☐
A.2. Ktoś w domu używa wobec dziecka wulgarnych słów, obraża, poniża, straszy, szantażuje, izoluje w sposób ciągły i nieuzasadniony od kontaktu z innymi osobami, np. z rodziny lub z rówieśnikami, itp.	☐
A.3. Opiekunowie nie zaspokajają podstawowych potrzeb dziecka, takich jak: przynależności, bezpieczeństwa, pożywienia, snu, leczenia, rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego, pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.	☐
A.4. Ktoś w domu narusza sferę seksualną dziecka, tj.: dotyka intymnych części ciała, namawia na dotykanie intymnych części ciała osoby dorosłej, zmusza do kontaktu seksualnego, podejmuje kontakty seksualne z inną osobą w obecności dziecka, prezentuje pornografię lub zmusza do tworzenia treści pornograficznych z udziałem dziecka, itp.	☐
A.5. Dziecko ma ślady przemocy fizycznej lub zaniedbania (opis A.10. i A.11.).	☐
A.6. Dziecko mówi, że boi się wrócić do domu ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie (wobec siebie lub innych członków rodziny).	☐
A.7. Dziecko mówi, że chce odebrać sobie życie ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie.	☐
A.8. Dziecko jest świadkiem przemocy w rodzinie (wobec rodzica, rodzeństwa lub innej osoby mieszkającej w jego domu).	☐
OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI DOTYCZĄCA RODZICA:	
A.9. Rodzic zachował się agresywnie (słownie lub fizycznie) wobec dziecka na terenie placówki oświatowej lub w miejscu publicznym, np. popchnął, szarpnął, uderzył, poniżył, itp.	☐
OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ DOTYCZĄCA DZIECKA:	
A.10. Dziecko ma widoczne ślady przemocy fizycznej, np.: uszkodzenia ciała, siniaki, zdrapania, obrzęki, oparzenia, obrażenia ciała świeże i/lub w różnych stadiach gojenia się, rany na ciele, itp.	☐
A.11. Dziecko ma widoczne ślady zaniedbania, np.: brak dbałości o higienę ciała, nieadekwatność ubioru do pory roku, wieku, itp. Występują zaburzenia, opóźnienia rozwojowe, problemy emocjonalne, niepełnosprawność, a dziecko nie otrzymuje potrzebnej pomocy, np.: opieki lekarskiej, zabiegów medycznych, terapii, wsparcia, itp. Sytuacja ta występuje pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.	☐

OBSERWACJA PRACOWNIKA PLACÓWKI OŚWIATOWEJ DOTYCZĄCA DZIECKA:

CZĘŚĆ B

INFORMACJA OD DZIECKA LUB OSOBY, KTÓRA BYŁA BEZPOŚREDNIM ŚWIADKIEM PRZEMOCY	
B.1. Dziecko odtwarza doświadczaną przemoc – w relacjach rówieśniczych (lub zabawie), identyfikuje się z rolą ofiary i/lub sprawcy	☐
B.2. Dziecko reaguje nieadekwatnie do sytuacji powstałej w placówce, np.: lękiem, izolacją, autoagresją, agresją itp.	☐
B.3. Dziecko zachowuje się autodestrukcyjnie, np.: gryzie, szczypie się, uderza głową. Dziecko jest od jakiegoś czasu lub stale apatyczne, ospałe, nie ma chęci do zabawy, eksploracji rozwojowej.	☐
B.4. Dziecko boi się powrotu do domu i/lub reaguje lękiem lub innymi trudnymi emocjami na kontakt z rodzicem/rodzicami i/lub na sytuację powrotu do domu.	☐
B.5. Dziecko często opuszcza zajęcia (dotyczy dzieci objętych obowiązkiem szkolnym) lub bez uzasadnionego powodu jest nieobecne bezpośrednio po rozmowach z rodzicami lub działaniach interwencyjno-pomocowych placówki.	☐
INFORMACJE DOTYCZĄCE RODZICÓW:	☐
B.6. Postawa i zachowanie rodziców zagraża dobru, rozwojowi i bezpieczeństwu dziecka.	☐
B.7. Rodzice nie współpracują z placówką przy udzielaniu pomocy dziecku.	☐
B.8. Dziecko rozdzielone z rodzicami na skutek emigracji lub innej sytuacji losowej, pozostające bez opieki osoby dorosłej i/lub wsparcia emocjonalnego ze strony rodziców lub innych osób z rodziny.	☐
B.9. Na terenie placówki rodzic jest pod wpływem środków zmieniających świadomość, np. alkoholu, narkotyków itp., lub nie zgłasza się po odbiór dziecka.	☐
B.10. Którekolwiek dziecko z rodziny z powodu przemocy lub zaniedbania wymagało umieszczenia w pieczy zastępczej.	☐

**OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ LUB
INFORMACJA OD OSÓB BĘDĄCYCH W KONTAKCIE Z DZIECKIEM I
RODZICAMI:**

CZĘŚĆ C

INFORMACJA OD DZIECKA LUB OSOBY, KTÓRA BYŁA BEZPOŚREDNIM ŚWIADKIEM PRZEMOCY	
OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ LUB INFORMACJA OD OSÓB BĘDĄCYCH W KONTAKCIE Z DZIECKIEM I RODZICAMI:	
C.1. Karalność rodzica za przemoc lub przemoc w rodzinie.	☐
C.2. Wcześniejsze podejrzenie dotyczące przemocy wobec dziecka lub przemocy w rodzinie albo obecne podejrzenie przemocy w rodzinie dziecka.	☐
C.3. Rodzic nadużywający środkówwzmieniających świadomość – np.: alkoholu, narkotyków, leków, itp.	☐
C.4. Poważne problemy zdrowotne, emocjonalne, choroba psychiczna wśród osób zamieszkujących z dzieckiem.	☐
C.5. Rozwód, separacja rodziców, konflikt w rodzinie lub inna sytuacja kryzysowa.	☐
C.6. Dziecko o szczególnych wymaganiach wychowawczych, edukacyjnych i występuje 1 lub więcej spośród: problemy emocjonalne, problemy społeczne, zaburzenie rozwojowe, niepełnosprawność.	☐
C.7. Niskie kompetencje wychowawcze rodziców, niewydolność wychowawcza lub brak zainteresowania rodziców rozwojem dziecka	☐
C.8. Matka i/lub ojciec byli poniżej 18 r.ż. w chwili narodzin dziecka	☐
C.9. Ubóstwo i wynikające z tego stanu problemy rodziców	☐

**PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA PRZEMOCY W
RODZINIE WOBEC DZIECKA**

**Przed wprowadzeniem procedury należy sprawdzić, czy występują sygnały z list: A lub B lub C,
a następnie postępuj zgodnie z poniższymi krokami .**

I. Zaznaczenie przynajmniej jednego z punktów listy uruchamia procedurę Niebieskiej Karty

- a. Jeśli wystąpiło uszkodzenie ciała dziecka lub potrzebuje ono pomocy lekarskiej należy niezwłocznie wezwać pogotowie i/lub skonsultować tę potrzebę z przedstawicielem ochrony zdrowia np. pod numery alarmowe 112 lub .998. (jeśli jest to możliwe).
- b. Jeśli zachodzi potrzeba umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej należy skontaktować się z Sądem Rodzinnym – jeśli nie ma takiej możliwości poinformuj Policję w celu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Jeśli podejrzewasz, że dziecko jest ofiarą przemocy – nie może ono

zostać pod opieką rodzica krzywdzącego.

II. Zaznaczenie przynajmniej jednego z punktów Listy B.

1. Jeśli zaznaczono TAK w punkcie: B.1/B.2/B.3 należy:

- a. Spotkać się z rodzicami i zaproponować im konsultację u specjalisty w celu diagnozy psychologicznej dziecka.
- b. Jeżeli rodzice nie współpracują z placówką, a istnieje podejrzenie, że dziecko nie jest bezpieczne, należy postępować zgodnie z krokami punktu 1.

2. Jeżeli zaznaczono TAK w punkcie B.4 należy:

- a. Porozmawiać z dzieckiem i ustalić jego poziom bezpieczeństwa w rodzinie.
- b. Jeżeli dziecko nie komunikuje się werbalnie należy obserwować jego zachowanie.
- a. Porozmawiać z rodzicem, który nie krzywdzi dziecka w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa w rodzinie.
- b. Jeżeli dziecko nie jest bezpieczne, należy postępować zgodnie z krokami punktu 1.

3. Jeżeli zaznaczono TAK w punkcie B.5/B.7/B.8 należy zawiadomić Sąd Rodzinny poprzez wystosowanie pisma (dyrektor).

4. Jeżeli zaznaczono TAK w punkcie B.6 należy:

- a. Porozmawiać z rodzicem, który nie krzywdzi dziecka w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa w rodzinie.
- b. Jeżeli dziecko nie jest bezpieczne, należy postępować zgodnie z krokami punktu 1

5. Jeżeli zaznaczono TAK w punkcie B.9 należy zawiadomić Policję.

6. Jeżeli zaznaczono TAK w punkcie B.10 należy:

- a. Obserwować dziecko.
- b. Jeśli zostaną zauważone niepokojące objawy, należy porozmawiać z rodzicami w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa dziecka w rodzinie.
- c. Jeżeli dziecko nie jest bezpieczne, należy postępować zgodnie z krokami punktu 1

III. Zaznaczenie przynajmniej trzech z punktów Listy C.

1. Jeżeli zaznaczono TAK w przynajmniej w trzech punkcie C.1-C.9 należy.

- a. Porozmawiać z dzieckiem i ustalić jego poziom bezpieczeństwa w rodzinie.
- b. Jeżeli dziecko nie komunikuje się werbalnie należy obserwować jego zachowanie, zabawy.
- c. Należy porozmawiać z rodzicami na temat problemów wychowawczych, zbadać stopień bezpieczeństwa dziecka w rodzinie. Jeśli nie masz informacji od dziecka na temat stopnia jego bezpieczeństwa (ze względu na wiek, rozwój, stan dziecka) przekaz rodzicom informację na temat swojego niepokoju, ustal sposób weryfikacji stopnia bezpieczeństwa dziecka.
- d. Monitorować sytuację dziecka. Po 1,2 i 3 miesiącach powtórz kwestionariusz.
- e. Poinformować pracownika placówki (wychowawca, pedagog szkolny), do której przechodzi dziecko, o swoich obserwacjach.

UWAGI KOŃCOWE

1. Sposób rozmowy z dzieckiem należy dostosować do jego wieku i możliwości.
2. Podczas interwencji, rozmów, należy wspierać dziecko w kontakcie z pracownikami służb i instytucji.
3. *Procedurę „Niebieskie Karty” oraz wzory formularzy „Niebieska Karta” określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karty” (Dz.U. z 2011 r. nr 209, poz. 1245), wydane na podstawie art. 9d ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249).*

Załącznik nr 6

Zasady bezpiecznej rekrutacji w Miejskim Przedszkolu nr 5 w Płocku

1. Placówka dba, aby osoby przez nią zatrudnione posiadały odpowiednie kwalifikacje do pracy z dziećmi oraz były dla nich bezpieczne. Aby sprawdzić powyższe, w tym stosunek osoby zatrudnianej do dzieci i podzielenia wartości związanych z szacunkiem wobec nich oraz przestrzegania ich praw, placówka może żądać danych (w tym dokumentów) dotyczących:
  - a. wykształcenia
  - b. kwalifikacji zawodowych,
  - c. przebiegu dotychczasowego zatrudnienia kandydata/kandydatki.

W każdym przypadku placówka musi posiadać dane pozwalające zidentyfikować osobę zatrudnioną, niezależnie od podstawy zatrudnienia. Placówka powinna znać:

- a. imię (imiona) i nazwisko,
  - b. datę urodzenia,
  - c. dane kontaktowe osoby zatrudnianej.
2. Przedszkole może prosić kandydata/kandydatkę o przedstawienie referencji od poprzedniego pracodawcy lub o podanie kontaktu do osoby, która takie referencje może wystawić. Podstawą dostarczenia referencji lub kontaktu do byłych pracodawców jest zgoda kandydata/kandydatki. Niepodanie takich danych w świetle obowiązujących przepisów nie będzie rodzić dla tej osoby negatywnych konsekwencji w postaci np. odmowy zatrudnienia wyłącznie w oparciu o tę podstawę. Placówka nie prowadzi tzw. screeningu osób ubiegających się o pracę, gdyż ograniczają ją w tym zakresie przepisy ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE - ogólne rozporządzenie o ochronie danych - Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1 z późn. zm. oraz Kodeksu pracy: Art. 22.1 oraz art. 22.1a Ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1510).
3. Przed dopuszczeniem osoby nowo zatrudnianej do wykonywania obowiązków związanych z wychowaniem, edukacją oraz opieką nad dziećmi placówka sprawdzi osobę zatrudnianą w Rejestrze Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym (Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym; t. jedn. Dz. U. z 2020 r. poz.152) – Rejestr z dostępem ograniczonym oraz Rejestr osób w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze. Rejestr dostępny jest na stronie: rps.ms.gov.pl. za pośrednictwem profilu przedszkola.

Aby sprawdzić osobę w Rejestrze przedszkole potrzebuje następujących danych kandydata/kandydatki:

- a. imię i nazwisko,
- b. data urodzenia,
- c. pesel,
- d. nazwisko rodowe,

- e. imię ojca,
- f. imię matki.

Wydruk z Rejestru będzie przechowywany w aktach osobowych pracownika.

4. Dyrektor przeprowadza weryfikację nowo zatrudnionego kandydata na stanowisko nauczyciela poprzez System Informacji Oświatowej w Centralnym Rejestrze Orzeczeń Dyscyplinarnych (CROD). (ustawa z 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz.U. z 2021 r., poz. 1762) – art. 85w – art. 85z.)
5. Kandydat/kandydatka przedkłada informację z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600) lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.
5. Jeżeli osoba posiada obywatelstwo inne niż polskie, winna przedłożyć również informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej związanej z kontaktami z dziećmi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla ww. celów.
6. Kandydat/kandydatka przedkłada oświadczenie o państwie/ach zamieszkiwania w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczypospolita Polska i państwo obywatelstwa, złożone pod rygorem odpowiedzialności karnej.
7. Jeżeli prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja o niekaralności nie przewiduje wydawania takiej informacji lub nie prowadzi rejestru karnego, wówczas kandydat/kandydatka składa pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie był/a prawomocnie skazany/a w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściła się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.
8. Pod oświadczeniami składanymi pod rygorem odpowiedzialności karnej składa się oświadczenie o następującej treści: "Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia." Oświadczenie to zastępuje pouczenie o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.
9. Osoba nowo zatrudniana przedkłada ponadto zaświadczenie z Krajowego Rejestru Karnego (Ustawa z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym, t.j. Dz.U z 2022 r. poz. 1709; Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela, t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1762 z późn.zm.).

10. W przypadku niemożliwości przedstawienia ww. zaświadczenia kandydat/kandydatka składa oświadczenie o niekaralności oraz o toczących się postępowaniach przygotowawczych, sądowych i Dyscyplinarnych na formularzu wg poniższego wzoru.

Oświadczenie o niekaralności i zobowiązaniu do przestrzegania podstawowych zasad ochrony dzieci

.....
miejsowość i data

Ja,.....
..... nr PESEL.....oświadczam, że nie byłam/em
skazana/y za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności,
i przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego i nie toczy się przeciwko mnie żadne
postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie. Ponadto oświadczam, że zapoznałam/-em się z
zasadami ochrony dzieci obowiązującymi w Miejskim Przedszkolu nr 5 w Płocku
i zobowiązuję się do ich przestrzegania.

.....
podpis

Załącznik nr 7

MODEL ZBIERANIA I DOKUMENTOWANIA SYGNAŁÓW O NIEPOKOJĄCYCH SYTUACJACH W MIEJSKIM PRZEDSZKOLU NR 5 W PŁOCKU

1. Każdy pracownik Miejskiego Przedszkola nr 5 w Płocku w sytuacjach określonych przez Standardy zobowiązany jest do każdorazowego sporządzenia notatki służbowej i przedstawienia w niej wszelkich informacji, których był świadkiem lub na podstawie powziętych informacji od dziecka, innego pracownika, rodzica lub osoby trzeciej.
2. Sporządzony dokument przekazywany jest do dyrektora przedszkola, a następnie do osoby odpowiedzialnej za Standardy ochrony małoletnich, która każdorazowo odnotowuje go w Spisie Spraw w Rejestrze interwencji, i umieszcza w skoroszycie podpisanym danymi dziecka, którego dotyczy interwencja.
3. W skoroszycie każdorazowo umieszcza się także dokumentację uzupełniającą z prowadzonej interwencji oraz pozostałych działań podejmowanych przez personel przedszkola, np:
  - a. informacje o powołaniu zespołu interwencyjno-pomocowego
  - b. karty interwencji
  - c. kwestionariusze oceny ryzyka występowania przemocy w rodzinie wobec dziecka
  - d. plany pomocy dziecku
  - e. protokoły
  - f. korespondencję z rodzicami
  - g. korespondencję z placówkami i instytucjami zewnętrznymi
  - h. kopie „Niebieskiej Karty – część A”
4. Rejestr interwencji przechowuje się zgodnie z Ustawą o ochronie danych osobowych w zakresie danych wrażliwych.

Załącznik nr 8

KARTA INTERWENCJI W MIEJSKIM PRZEDSZKOLU NR 5 W PŁOCKU

Imię i nazwisko dziecka:		
Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)		
Osoba zgłaszająca interwencję		
Opis działań podjętych przez dyrektora nauczyciela wychowawcę pedagoga psychologa innych pracowników	Data	Działanie
Spotkania z opiekunami małoletniego	Data	Działanie

Forma podjętej interwencji	<i>Zawiadomienie policji</i> <i>Zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa Wniosek o wgląd w sytuację rodziny</i> <i>Inny rodzaj interwencji. Jaki?</i>	
Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji		
Wyniki interwencji: działania organów sprawiedliwości, działania przedszkola, działania rodziców	Data	Działanie

podpis osoby/osób sporządzających kartę:

podpis dyrektora

Załącznik nr 9

ZASADY OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH DZIECI W MIEJSKIM PRZEDSZKOLU NR 5 W PŁOCKU

Zasady powstały w oparciu o obowiązujące przepisy prawa.

Nasze wartości

1. W naszych działaniach kierujemy się odpowiedzialnością i rozważą w obec utrwalania, przetwarzania, używania i publikowania wizerunków dzieci.
2. Dzielenie się zdjęciami i filmami z naszych aktywności służy celebrowaniu sukcesów dzieci, dokumentowaniu naszych działań i zawsze ma na uwadze bezpieczeństwo dzieci. Wykorzystujemy zdjęcia/nagrania pokazujące szeroki przekrój dzieci – chłopców i dziewczęta, dzieci w różnym wieku, o różnych uzdolnieniach, stopniu sprawności i reprezentujące różne grupy etniczne.
3. Zgoda rodziców/opiekunów prawnych na wykorzystanie wizerunku ich dziecka jest tylko wtedy wiążąca, jeśli rodzice/opiekunowie prawni zostali poinformowani o sposobie wykorzystania zdjęć/nagrań i ryzyku wiążącym się z publikacją wizerunku.

Dbamy o bezpieczeństwo wizerunków dzieci poprzez:

1. Pytanie o pisemną zgodę rodziców/opiekunów prawnych przed zrobieniem i publikacją zdjęcia/nagrania.
2. Udzielenie wyjaśnień, do czego wykorzystamy zdjęcia/nagrania i w jakim kontekście, jak będziemy przechowywać te dane i jakie potencjalne ryzyko wiąże się z publikacją zdjęć/ nagrań online.
3. Unikanie podpisywania zdjęć/nagrań informacjami identyfikującymi dziecko z imienia i nazwiska.
4. Zmniejszenie ryzyka kopiowania i nieostosownego wykorzystania zdjęć/nagrań dzieci poprzez przyjęcie zasad:
  - wszystkie dzieci znajdujące się na zdjęciu/naganiu muszą być ubrane, a sytuacja zdjęcia/nagrania nie jest dla dziecka poniżająca, ośmieszająca ani nie ukazuje go w negatywnym kontekście,
  - zdjęcia/nagrania dzieci powinny się koncentrować na czynnościach wykonywanych przez dzieci i w miarę możliwości przedstawiać dzieci w grupie, a nie pojedyncze osoby.
5. Rezygnację z publikacji zdjęć dzieci, nad którymi nie sprawujemy już opieki, jeśli ich rodzice/opiekunowie prawni nie wyrazili zgody na wykorzystanie zdjęć po odejściu z przedszkola.
6. Przyjęcie zasady, że wszystkie podejrzenia i problemy dotyczące niewłaściwego rozpowszechniania wizerunków dzieci należy rejestrować i zgłaszać dyrekcji, podobnie jak inne niepokojące sygnały dotyczące zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.

Rejestrowanie wizerunków dzieci do użytku w Miejskim Przedszkolu nr 5 w Płocku

W sytuacjach, w których nasze przedszkole rejestruje wizerunki dzieci do własnego użytku, deklarujemy, że:

1. Dzieci i rodzice/opiekunowie prawni zawsze będą poinformowani o tym, że dane wydarzenie będzie rejestrowane.
2. Zgoda rodziców/opiekunów prawnych na rejestrację wydarzenia zostanie przyjęta przez nas na piśmie.

Jeśli rejestracja wydarzenia zostanie zlecona osobie zewnętrznej (wynajętemu fotografowi lub kamerzyście) dyrektor podpisuje z nim umowę powierzenia przetwarzania danych osobowych. Jeśli do przedszkola przychodzi fotograf/kamerzysta jako oddzielny administrator, zobowiązany jest do ochrony danych osobowych dzieci i przetwarzania ich w oparciu o obowiązujące przepisy prawa.

Jeśli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, impreza publiczna, zgoda rodziców/opiekunów prawnych dziecka nie jest wymagana.

Rejestrowanie wizerunków dzieci do prywatnego użytku

W sytuacjach, w których rodzice/opiekunowie lub widzowie przedszkolnych wydarzeń i uroczystości itd. rejestrują wizerunki dzieci do prywatnego użytku, informujemy na początku każdego z tych wydarzeń o tym, że:

1. Wykorzystanie, przetwarzanie i publikowanie zdjęć/nagrań zawierających wizerunki dzieci i osób dorosłych wymaga udzielenia zgody przez te osoby, w przypadku dzieci – przez ich rodziców/opiekunów prawnych.
2. Zdjęcia lub nagrania zawierające wizerunki dzieci nie powinny być udostępniane w mediach społecznościowych ani na serwisach otwartych, chyba że rodzice lub opiekunowie prawni tych dzieci wyrażą na to zgodę.
3. Przed publikacją zdjęcia/nagrania online zawsze warto sprawdzić ustawienia prywatności, aby upewnić się, kto będzie mógł uzyskać dostęp do wizerunku dziecka.

Rejestrowanie wizerunku dzieci przez osoby trzecie i media

Jeśli przedstawiciele mediów lub dowolna inna osoba będą chcieli zarejestrować organizowane przez nas wydarzenie i opublikować zebrany materiał, muszą zgłosić taką prośbę wcześniej, uzyskać zgodę dyrekcji, podpisać z dyrektorem umowę powierzenia przetwarzania danych osobowych.

Zasady w przypadku niewyrażenia zgody na rejestrowanie wizerunku dziecka

Jeśli rodzice lub opiekunowie prawni nie wyrazili zgody na utrwalenie wizerunku dziecka, będziemy respektować ich decyzję. Z wyprzedzeniem ustalimy z rodzicami/opiekunami prawnymi, w jaki sposób osoba rejestrująca wydarzenie będzie mogła zidentyfikować dziecko, aby nie utrwałać jego wizerunku na zdjęciach indywidualnych i grupowych. Rozwiązanie, jakie przyjmujemy, nie będzie wykluczające dla dziecka, którego wizerunek nie powinien być rejestrowany.

Przechowywanie zdjęć i nagrań

Przechowujemy materiały zawierające wizerunek dzieci w sposób zgodny z prawem i bezpieczny dla dzieci:

1. Pliki zawierające zdjęcia i nagrania są przechowywane w komputerze służbowym zabezpieczonym hasłem, co uniemożliwia dostęp osób nieuprawnionych przez placówkę.
2. Nie przechowujemy materiałów elektronicznych zawierających wizerunki dzieci na nośnikach nieszyfrowanych ani mobilnych, takich jak telefony komórkowe i urządzenia z pamięcią przenośną (np. pendrive).

Załącznik nr 10

ZASADY BEZPIECZNEGO KORZYSTANIA Z INTERNETU I MEDIÓW ELEKTRONICZNYCH W MIEJSKIM PRZEDSZKOLU NR 5 W PŁOCKU

1. Infrastruktura sieciowa placówki umożliwia dostęp do Internetu wyłącznie personelowi Miejskiego Przedszkola nr 5.
2. Sieć jest monitorowana tak, aby możliwe było zidentyfikowanie sprawców ewentualnych nadużyć z wykorzystaniem tej sieci.
3. Osobą odpowiedzialną za sieć w instytucji jest administrator sieci. Do jego obowiązków należą:
  - a. zabezpieczenie sieci internetowej placówki przed niebezpiecznymi treściami poprzez instalację i aktualizację odpowiedniego, nowoczesnego oprogramowania antywirusowego;
  - b. regularne aktualizowanie oprogramowania, przeglądarek, a także innych aplikacji i całych systemów operacyjnych, z których personel przedszkola korzysta na co dzień;
  - c. po zaistnieniu podejrzenia sprawdzanie, czy na komputerach podłączonych do Internetu nie znajdują się niebezpieczne treści;
4. W przypadku znalezienia niebezpiecznych treści, administrator sieci stara się ustalić osobę odpowiedzialną za ich wprowadzenie. Informację o osobie, która korzystała z komputera w czasie wprowadzenia niebezpiecznych treści, wyznaczony pracownik przekazuje dyrekcji przedszkola, która zapoznaje się z okolicznościami sprawy i reaguje zgodnie ze skalą przewinienia pracownika.
5. W trakcie pracy pracownicy używają sieci oraz sprzętu zgodnie z przeznaczeniem oraz z zachowaniem wszelkich zasad bezpieczeństwa informacji.
6. Wykorzystanie sprzętu komputerowego do celów prywatnych i niezgodnych z prawem jest zabronione.
7. Obowiązkiem pracowników jest dbanie o porządek i higienę pracy oraz przestrzeganie przepisów BHP.
8. Bezwzględnie zabrania się instalowania oprogramowania nieznanego pochodzenia oraz przechowywania niepożądanych treści, zawierających m.in. pornografię, przemoc oraz niezgodnych z ogólnie przyjętymi zasadami życia społecznego i prawa.
9. Zasobami sprzętowymi i programowymi zarządza administrator.
10. Nie wolno przechowywać plików osobistych.
11. Nie wolno tworzyć oraz eksperymentować z programami nieznanego pochodzenia zawierającymi złośliwy kod, niszczącymi zasoby programowe i sprzętowe.
12. Zabronione jest używanie sieci oraz sprzętu komputerowego i kont oficjalnych do hejtu, obrazy

uczuciu innych użytkowników przez wysyłanie nieobyczajnych listów, komentarzy, wiadomości, zdjęć czy postów.

13. Przed przystąpieniem do pracy, użytkownik zobowiązany jest sprawdzić sprawność sprzętu, na którym zamierza pracować. O zauważonych usterkach należy bezzwłocznie poinformować dyrektora placówki.

Załącznik nr 11

PLAN POMOCY DZIECKU W MIEJSKIM PRZEDSZKOLU NR 5 W PŁOCKU

data sporządzenia:.....

Imię i nazwisko dziecka:.....wiek.....oddział.....	
<i>zaplanowane działania na rzecz bezpieczeństwa dziecka (w tym zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej placówki)</i>	
<i>zaplanowane działania na rzecz rodziców/opiekunów</i>	
<i>formy i metody wsparcia (skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki pomocy dziecku, jeżeli istnieje taka potrzeba)</i>	

--	--

podpis członków zespołu:

.....

Załącznik nr 12

SCHEMAT INTERWENCJI W PRZYPADKU PODEJRZENIA KRZYWDZENIA DZIECKA PRZEZ NAUCZYCIELA W MIEJSKIM PRZEDSZKOLU NR 5 W PŁOCKU

1. Jeżeli zagrożone jest życie lub zdrowie dziecka, pracownik, który powziął informację na ten temat lub był świadkiem w/w sytuacji powinien niezwłocznie poinformować dyrektora placówki /psychologa/pedagoga, którzy powiadamiąją policję, dzwoniąc na numer alarmowy 112 lub 997, podając dane własne, dane dziecka, miejsce pobytu dziecka oraz opis okoliczności sprawy.
2. Jeśli nie można skontaktować się z osobą odpowiedzialną za interwencję, pracownik dokonuje zgłoszenia samodzielnie.
3. Pracownik będący świadkiem zdarzenia/osobą która powzięła informację o danym zdarzeniu sporządza na temat zdarzenia *notatkę służbową* i przekazuje ją do dyrektora placówki.
4. W przypadku gdy nauczyciel dopuścił się wobec dziecka innej formy krzywdzenia niż popełnienie przestępstwa na jego szkodę, dyrektor placówki powinien zbadać wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności wysłuchując osoby podejrzanej, dziecka oraz innych świadków zdarzenia. Z rozmów tych powinny zostać sporządzone notatki służbowe.
5. Rozmowę z dzieckiem – ofiarą przemocy powinna przeprowadzić osoba, do której dziecko ma największe zaufanie.
6. Z przebiegu interwencji sporządza się *Kartę interwencji*, którą załącza się do teczki: Rejestr interwencji.
7. Jeżeli rodzice nie wiedzą o zaistniałej sytuacji, należy ich jak najszybciej poinformować oraz zaproponować towarzyszenie dziecku, gdy będzie opowiadało o zdarzeniu. Ze spotkania należy sporządzić notatkę.
8. Pedagog/psycholog na okoliczność sprawy powinien sporządzić opis sytuacji przedszkolnej i rodzinnej dziecka na podstawie rozmów z dzieckiem, nauczycielami, wychowawcą i rodzicami.
9. Dyrekcja placówki powołuje *zespół interwencyjno-pomocowy*, w skład którego wchodzi: pedagog/psycholog, wychowawca dziecka, dyrektor placówki, inni pracownicy mający wiedzę o krzywdzeniu dziecka lub o dziecku.
10. Zespół interwencyjno-pomocowy sporządza *Plan pomocy dziecku* na podstawie opisu sporządzonego przez pedagoga/psychologa oraz innych, uzyskanych przez członków zespołu, informacji. W przypadku gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili opiekunowie dziecka, powołanie zespołu jest obligatoryjne.

11. Zespół interwencyjno-pomocowy wzywa opiekunów dziecka na spotkanie wyjaśniające, podczas którego może zaproponować opiekunom zdiagnozowanie zgłaszanego podejrzenia w zewnętrznej, bezstronnej instytucji. Ze spotkania sporządza się protokół.
12. Plan pomocy dziecku jest przedstawiany przez pedagoga/psychologa opiekunom z zaleceniem współpracy przy jego realizacji.
13. Dziecku oraz rodzicom należy zaproponować wsparcie psychologiczne na terenie placówki lub poza nią, a także przekazać dane kontaktowe do instytucji i organizacji.
14. W przypadku potwierdzenia zarzutów dyrektor przedszkola informuje o tym fakcie nauczyciela oraz zobowiązuje do zaprzestania tego rodzaju działań.
15. W zależności od popełnionego czynu zawiesza go natychmiast w pełnieniu obowiązków lub robi to po złożeniu wniosku do rzecznika dyscyplinarnego. Dyrektor informuje o sytuacji organ prowadzący i organ nadzoru pedagogicznego.
16. Dyrektor przedszkola składa zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do prokuratury/policji.
17. Dalszy tok postępowania leży w kompetencjach instytucji wskazanych w punkcie poprzedzającym.
18. Jeżeli zgłoszenie o przemocy nie zostało potwierdzone, należy o tym fakcie poinformować nauczyciela oraz rodziców/opiekunów prawnych ofiary przemocy na piśmie.
19. O wszystkich podjętych działaniach dyrektor przedszkola musi poinformować rodziców/opiekunów prawnych ofiary przemocy, członków rady pedagogicznej oraz radę rodziców. Należy również pamiętać o przekazaniu im ostatecznych decyzji, które zostaną podjęte przez komisję dyscyplinarną i sąd.

Załącznik nr 13

ANKIETA MONITORUJĄCA POZIOM REALIZACJI STANDARDÓW W MIEJSKIM PRZEDSZKOLU NR 5 W PŁOCKU

	TAK	NIE
1. Czy znasz standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem obowiązujące w placówce, w której pracujesz?		
2. Czy znasz treść dokumentu?		
3. Czy potrafisz rozpoznawać symptomy krzywdzenia dzieci?		
4. Czy wiesz, jak reagować na symptomy krzywdzenia dzieci?		
5. Czy zdarzyło Ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w standardach przez innego pracownika?		
5a. Jeśli tak – jakie zasady zostały naruszone? (odpowiedź opisowa)		

<p>5b. Czy podjąłeś/aś jakieś działania: jeśli tak – jakie, jeśli nie – dlaczego? (odpowiedź opisowa)</p>		
<p>6. Czy masz jakieś uwagi/poprawki/sugestie dotyczące standardów? (odpowiedź opisowa)</p>		

